Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

Комуністычная Партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і Мінскага Абкома КП(б)Б

ГОД ВЫДАННЯ XXIV
№ 25 (6907)
ПЯТНІЦА
31
СТУДЗЕНЯ
1941 г.

ЦАНА 10 КАП.

СЁННЯ Ў НУМАРЫ:

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР. **Аб прысваенні Народнаму Камісару Унутраных Спраў СССР тав. Берыя Л. П. звання Генеральнага Камісара Дзяржаўнай безапаснасці.**

Камюніке аб ратыфікацыі дагавора паміж Саюзам Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік і Германіяй аб пагранічных прававых адносінах і абмене ратыфікацыйнымі граматамі.

Пленум Гомельскага абкома КП(б)Б.

УСЯМЕРНА РАЗВІВАЦЬ ВЫРАБ ТАВАРАЎ ШЫРОКАГА СПАЖЫВАННЯ І ХАРЧОЎ З МЯСЦОВАЙ СЫРАВІНЫ. Прамова сакратара Цэнтральнага Камітэта КП(б) Беларусі тав. **П. К. Панамарэнка** на сходзе партыйнага актыва гор. Мінска 28 студзеня 1941 г.

Сустрэнем XVIII Усесаюзную партыйную канферэнцыю новымі вытворчымі перамогамі.

Д. Ершоў — Памяці І. В. Бабушкіна (да 35-годдзя з дня смерці).

І. Фаміцкая — За высокую пісьменнасць і культуру мовы вучняў.

М. Малушэнка — Заселім багатыя камчацкія землі.

КІНО. — **Г. Таран** — «Гібель «Арла».

ЗА РУБЯЖОМ. Англа-германская вайна. Ваенныя дзеянні ў Албаніі. Вайна ў басейне Міжземнага мора. Таі і Французскі Інда-Кітай. Гітлер прыняў вермерскага ваеннага міністра Барта. Выступленне адмірала Рэдэра ў Брэмене. Смерць грэчаскага прэм'ер-міністра Метаксаса.

БІБЛІЯТЭКА—ВАЖНАЕ ЗВЯНО ВЫХАВАЎЧАЙ РАБОТЫ

Бібліятэчная справа ў нашай краіне штогод пашыраецца, набывае ўсё большы размах. Комуністычная партыя, арганізатары і кіраўнікі совецкай дзяржавы заўсёды надавалі і надаюць велізарнае значэнне усямернаму развіццю і паляпшэнню бібліятэчнай справы. Ленін не раз падкрэсліваў выключную ролю бібліятак у справе выхавання мас працоўных. За гады сталінскіх пяцігодак у нашай краіне павялічыўся ў некалькі разоў бібліятэчны фонд, набудаваны новыя дзесяткі, сотні памяшканняў для агульнадаступных, сапраўды народных бібліятэк. «У нашай краіне,—таварыў таварыш В. М. Молатаў на нарадзе работнікаў вышэйшай школы,—дзе ў народзе развіліся такія велізарныя патрэбнасці ў кнізе, у ведах, бібліятэчная справа набыла вялікае дзяржаўнае значэнне».

Совецкая дзяржава адпускае мільённы сродкі на ўтрыманне бібліятэк і распырэнне іх кніжнага фонда. Калі, напрыклад, у 1937 годзе асігнаванні на развіццё бібліятэчнай справы ў рэспубліцы склалі 2.698 тыс. руб., дык у 1940 годзе (разам з заходнімі абласцямі) яны павялічыліся да 8.149 тыс. рублёў. Штогодняе павелічэнне водпуску сродкаў на дзяржаўнаму бюджэту несумненна садзейнічае росту сеткі бібліятэк у рэспубліцы. За апошнія гады ў нас дасягнуты велізарныя поспехі ў справе павелічэння колькасці гарадскіх і раённых бібліятэк.

Велізарны рост культурнасці калгасных мас, дасягнуты на базе ўмацавання грамадскай гаспадаркі ў калгасах, ставіць перад органамі Наркамзема і Наркомасветы БССР задачы арганізацыі шырокай сеткі бібліятэк у калгасах рэспублікі. Дзяржава адпусціла ў 1940 годзе больш двух мільёнаў рублёў на распырэнне сеткі і кніжнага фонда сельскіх бібліятэк. Аднак, не ўсюды гэтыя сродкі поўнасцю выкарыстаны. Аб гэтым можа сведчыць хоць-бы тое, што ў рэспубліцы каля 10 тыс. калгасаў, а бібліятэкі маюць толькі 1.310. Попыт калгаснікаў на кнігу задавальваецца яшчэ далёка не поўнасцю. Бібліятэчныя калектары павінны звярнуць асаблівую ўвагу на прасоўванне кнігі на вёску.

У параўнанні з 1937 годам у нас амаль у два разы вырас кніжны фонд бібліятэк. У 1940 годзе ён складаў 2.141 тыс. тамоў. А гэта азначае, што ў нас штодзённа могуць сязець за кнігай больш двух мільёнаў чалавек, не лічачы тых, хто мае ўласныя бібліятэкі. А такіх людзей у нашай краіне становіцца ўсё больш і больш. Многія інжынеры, аграномы, урачы, стаханаўцы, настаўнікі маюць уласныя бібліятэкі з немалым фондам кніг. Усё гэта гаворыць аб каласальнай ролі кнігі ў нашай краіне, кнігі, якая выхоўвае працоўных, фарміруе іх эвялюмасць, павышае іх агульную культуру.

Таму ва ўсю шырыню павінна быць пастаўлена пытанне аб скарыстанні багатага кніжнага фонда. Многія нашы бібліятэкі дабіліся ў гэтых адносінах значных поспехаў. Агульнай любоўю ў мінскіх чытачоў карыстаецца дзяржаўная бібліятэка імені Леніна. Яе лакоі, кабінеты, багаты кніжны фонд — заўсёды да паслуг чытачоў. Добра працуе Барысаўская раённая бібліятэка, якая ўкамплектавана кнігамі класікаў марксізма-ленінізма, творамі мастацкай літаратуры. У бібліятэцы ёсць сем камплектаў поўнага збору твораў В. І. Леніна, 130 экземпляраў «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)», 38 экземпляраў твора таварыша Сталіна «Пытанні ленінізма» і т. д. У бібліятэцы праводзяцца часта вечары, дыспуты на розныя тэмы. 54 перасоўкі, арганізаваныя бібліятэкай, абслугоўваюць многія калгасы раёна.

Добра працуе рад калгасных бібліятэк. Узяць, к прыкладу, бібліятэку калгаса імені Кірава, Багушэўскага раёна. У ёй налічваецца 580 тамоў палітычнай, сельскагаспадарчай, мастацкай літаратуры. 98 калгаснікаў — пастаянныя чытачы бібліятэкі.

Аднак вельмі часта кніжны фонд не скарыстоўваецца. Карысныя і каштоўныя кнігі ляжаць без руху, не папулярызуюцца сярод чытачоў. Далёка не ўсе нашы бібліятэкі завялі ў сябе каталагі, часта ігнарыруецца рэкамендацыйны спіс, праз які чытач даведваецца аб новых кнігах, не выкарыстоўваецца бібліяграфічны матэрыял. Зусім запушчана бібліятэка ў Копыскай сярэдняй школе, Аршанскага раёна. Кнігі раскіданы, каталог не заведзен. Дзецям выдаюцца кнігі без усякага разбору і без сістэмы. У Талачынскай раённай бібліятэцы багаты кніжны фонд раскрадзен. Нехапае кніг больш чым на 50 тыс. руб. Зусім не вядзецца барацьба з раскрадальнікамі каштоўнай дзяржаўнай маемасці.

Мы не можам яшчэ пахваліцца клапатлівымі, уважлівымі адносінамі да бібліятэк. Вельмі часта нашы совецкія і гаспадарчыя арганізацыі ставяць іх у зусім дрэннае становішча. Адны займаюць памяшканні бібліятэк, другія не фінансіруюць іх дзейнасці, чым тармозяць распырэнне кніжнага фонда. Хоць такія факты і не частыя, аднак з імі трэба павесці рашучую барацьбу. Бібліятэкам павінны быць створаны найлепшыя ўмовы для работы, і толькі мы можам чакаць ад гэтых важных звёнаў масавай выхаваўчай работы плённых і карысных вынікаў.

Калі нашы партыйныя, комсамольскія, профсаюзныя і совецкія арганізацыі пасапраўднаму займуцца наладжваннем работы бібліятэк, дык яны знойдуць у іх сапраўдных носьбітаў совецкай культуры, змогуць скарыстаць гэта важнейшае звяно ў сістэме палітыка-асветных устаноў для пастаноўкі ўзорнай, жывой і змястоўнай выхаваўчай работы. Бібліятэкі могуць і павінны стаць цэнтрамі прапаганды марксізма-ленінізма, арганізатарамі армії чытачоў, якія прагчуць павышаць свае веды, сваю культуру. Ні ў якім разе нельга абмяжоўваць дзейнасці бібліятэк толькі выдачай кніг. Гэта будзе ў корані памылкова. Бібліятэчныя работнікі павінны быць першымі дарадцамі чытача, кіраўваць яго самастойнаю работу па правільнаму руслу.

Важным пытаннем, якое заслугоўвае вялікай увагі партыйных і комсамольскіх арганізацый, з'яўляецца выхаванне кадраў бібліятэчных работнікаў. Каб выконваць вялікія задачы, усклаўленыя на яго, кожны бібліятэчны работнік павінен сам упорна працаваць над павышэннем свайго ідэйна-палітычнага і агульна-культурнага ўзроўню.

Органы народнай асветы—непасрэдныя кіраўнікі бібліятэчнай справы—абавязаны ўсебакова вывучаць вопыт лепшай работы, папіраць яго на ўсе астатнія бібліятэкі. Трэба спадзявацца, што адкрываючаяся сёння пры Наркомасветы БССР нарада па бібліятэчнай рабоце паслужыць добрым пачаткам у гэтых адносінах.

Палепшым работу бібліятэк! Акружым іх штодзённай увагай і клопатамі! Поўнасцю і ўсебакова скарыстаем гэтыя масавыя культурныя ўстановы для вялікай справы выхавання нашага народа ў комуністычным духу, у духу бязмежнай адданасці сваёй любімай радзіме, партыі Леніна—Сталіна.

Сустрэнем XVIII Усесаюзную партыйную канферэнцыю новымі вытворчымі перамогамі!

ДАТЭРМІНОВА ВЫКАНАЛІ МЕСЯЧНЫ ПЛАН

БЕЛАСТОК, 30 студзеня. (БЕЛТА). Спаборнічаючы на дастойную сустрэчу XVIII партканферэнцыі, калектывы тэкстыльных камбінатаў №№ 1 і 10 датэрмінова выканалі месячную праграму. Камбінат № 1 к канцу месяца дасць дадаткова 15 тысяч метраў тканіны.

Датэрмінова закончылі месячную вытворчую праграму таксама вацінна-ватная фабрыка і завод металавырабаў.

***

ВІЦЕБСК, 30 студзеня. (БЕЛТА). 29 студзеня калектыў буйнейшай у рэспубліцы швейнай фабрыкі «Спят індустрыялізацыі» датэрмінова закончыў месячнае задание. К канцу студзеня прадпрыемства дасць дадаткова на 380 тыс. рублёў швейных вырабаў.

Датэрмінова выканалі студзеньскі план таксама маслазавод, фабрыка гнутай мэблі і іншыя прадпрыемствы.

15 НОРМ У ДЗЕНЬ

НАРОЎЛЯ, 30 студзеня. (БЕЛТА). Вялікай вытворчай перамогі дабіліся ў соцыялістычным спаборніцтве імені XVIII партканферэнцыі перадавое звяно лесаруба — 15-тысячніка Нараўлянскага лесапрамгаса — Пракопа Сінічэнкі. 28 студзеня звяно ў саставе 3-х чалавек загатовіла за дзень 170 кубаметраў лесаматэрыялаў, выканаўшы норму на 1.480 процантаў. Дзённы заработак звяна склаў 849 рублёў.

Па-стаханаўску працуюць таксама і іншыя звенні лесапрамгаса. Звенні 15-тысячнікаў тт. Войстраценкі і Ранчкоўскага з дня ў дзень даюць па тры і больш норм.

Папярэднія вынікі

На дрэваапрацоўчым камбінаце імені Комінтэрна (Нова-Барысаў) шырока разгарнулася соцыялістычнае спаборніцтва за дастойную сустрэчу XVIII Усесаюзнай партыйнай канферэнцыі. Спаборніцтвам ахоплены ўсе цэхі, змены, брыгады. Усе гараць жаданнем адзначыць дзень адкрыцця канферэнцыі новымі вытворчымі перамогамі.

Папярэднія вынікі спаборніцтва паказваюць, што калектыў рабочых з часцю выконвае ўзятыя на сябе абавязацельствы. Вытворчы план за дзве дэкады студзеня выкананы на 103,5 проц., значна палепшылася якасць выпускаемай прадукцыі.

Асабліва добрых вынікаў дабіўся мэблевы цэх. За 20 дзён студзеня ён выканаў свой план на 108,3 проц., ліквідаваўшы пры гэтым выпуск бракаванай прадукцыі.

Асобныя стаханаўцы мэблевага і іншых цэхаў выконваюць дзённыя нормы на 150—200 проц. Работніца-паліроўшчыца Т. Шапчыц выконвае дзённую норму на 150 проц., паліроўшчыца Т. Шубаро — на 200 і больш процантаў. Рабочы-гнутар І. Сушкевіч штодзённа дае па дзве нормы, забіўшчык сядзеняў крэслаў Г. Херовец — па 2,5 нормы. Добрых паказальнікаў дабіліся і рабочыя калодачнага цэха.

Партыйная і профсаюзная арганізацыі камбіната праводзяць у цэхах вялікую агітмасавую работу. Штодзённа арганізуюцца гутаркі і чыткі газет.

А. МАЛІКАЎ,
рэдактар шматтыражкі «Ударнік».

Лунінцы Мінскага дэпо

Тры месяцы назад паравоз № 701-90 лічыўся адным з горшых у Мінскім дэпо. Былы старшы машыніст гэтага паравоза Грамовіч дрэнна даглядаў яго, таму на апошній прамыўцы былі запісаны 42 дні рамонту.

Зусім іншым стаў гэты паравоз, калі старшым машыністам быў назначан тав. Шэлег. На першай-жа нарадзе паравозных брыгад тав. Шэлег расказаў аб стане паравоза і, азнаёміўшы рабочых з метадамі жаткага машыніста дэпо Новасібірск тав. Луніна, прапанаваў прымяніць іх у сябе. Брыгады паравоза горача падтрымалі свайго камандзіра.

У кароткі час паравоз 701-90 стаў непазнавальным. Старшы машыніст тав. Шэлег, яго напарнік тав. Латушка, іх памочнікі тт. Смольскі і Дубовік правялі лакаматыў у культурны і тэхнічна-спраўны стан. 14 студзеня паравоз стаў на чартовую прамыўку. Тав. Шэлег зрабіў толькі адзін запіс: працуць кацёл. Увесь астатні дробны рамонт брыгады гэтага паравоза выканалі сваімі сіламі.

Такіх машыністаў у дэпо многа. Палунінску працуюць машыністы тт. Сіліч і Міхан.

Узорны догляд паравозаў забяспечыў іх бесперабойную работу ў зімовых умовах. Таварышы Сіліч і Міхан у снежні правялі дзесяць паязлоў цяжкай вагі з высокімі тэхнічнымі скорасцямі і зэканомілі 11 тон вугалю. Машыністы тт. Шэлег і Латушка ў снежні правялі пяць такіх паязлоў і зэканомілі 16 тон вугалю. Гэтыя вытворчыя поспехі запісаны ў кнігу падарункаў XVIII Усесаюзнай партканферэнцыі.

Паравозы гэтых машыністаў, як лепшыя ў дэпо, уключаны ў сталінскую калону імені XVIII партканферэнцыі.

Гр. ВАСІЛЬЕЎ.

Адказваюць канкрэтнымі справамі

БРЭСТ. **(Кар. «Звязды»).** Сяляне вёсак Мышчыцы і Рыкавічы Чыжоўскага сельсовета, Жабінкаўскага раёна, абмеркаваўшы пастанову СНК СССР і ЦК ВКП(б) аб платнай працоўнай і гужавой павіннасці на лесазагатоўках, аднадушна абавязаліся датэрмінова вывезці даведзены ім план лесазагатовак.

За словам паследвала справа. Зараз па Жабінкаўскаму раёну выязджае штодзённа ў лес 1.200 падвод, у той час як да ўвядзення платнай працоўнай і гужавой павіннасці выязджала толькі па 50—60 падвод.

Рэзка павялічыўся выхад лесарубаў і возчыкаў у лес у Арэшкаўскім сельсавеце, Гайнаўскага раёна. У першы дзень пасля пастановы партыі і ўрада аб працоўнай і гужавой павіннасці ў лесе працавала 111 лесарубаў. З 300 коней, якія ёсць у сельсавеце, працаваў на вывазцы 291.

Пленум Гомельскага абкома КП(б)Б

ГОМЕЛЬ. **(Кар. «Звязды»).** 29 студзеня закончыў сваю работу чарговы пленум Гомельскага абкома КП(б)Б, які прадаўжаўся тры дні. У рабоце пленума прымалі ўдзел сакратары райкомаў КП(б)Б і старшыні выканкомаў райсоветаў.

Пленум абмеркаваў наступныя пытанні: вынікі сельскагаспадарчага 1940 года і задачы партыйнай арганізацыі ў падрыхтоўцы да веснавой пасеўнай кампаніі 1941 года; практычныя мерапрыемствы па рэалізацыі пастановы СНК СССР і ЦК ВКП(б) «Аб мерапрыемствах па павелічэнню вырабу тавараў шырокага спажывання і харчоў з мясцовай сыравіны»; стан усеагульнага навучання ў вобласці і арганізацыйныя пытанні.

Даклад па першаму пытанню зрабіў сакратар абкома КП(б)Б тав Былінскі.

Спаборнічаючы з калгасамі Чэрнігаўскай і Жытомірскай абласцей, калгасы Гомельскай вобласці ў мінулым годзе значна лепш і больш арганізавана правялі ўвесь комплекс сельскагаспадарчых работ.

— Аднак,—гаворыць тав. Былінскі,—поспехі гэтыя былі-б значна большымі, калі-б партыйныя, совецкія арганізацыі і зямельныя органы ў мінулым сельскагаспадарчым годзе больш уважлівалі на захаванне ў калгасах асноўных агратэхнічных правіл.

Аналізіруючы вынікі сельскагаспадарчых работ 1940 г., тав. Былінскі падрабязна спыніўся на стане падрыхтоўкі да большэвіцкай вясны 1941 года. Многія калгасы вобласці яшчэ не паклапаціліся аб кандыцыйным насенні. У Гомельскім, Жлобінскім, Кармянскім, Рэчыцкім і іншых раёнах не поўнасцю засыпаны насенныя і страхавыя фонды зернавых культур.

Недапушчальна марудна ідзе рамонт трактараў і калгаснага інвентара. План капітальнага рамонту трактараў, на становішчу на 25 студзеня, выканан усяго на 67 проц., бягучага рамонту—на 62,9 проц. Гомельская і Рагачоўская машынна-трактарныя майстэрні выпускаюць з рамонту маторы зусім нізкай якасці.

Па дакладу тав. Былінскага разгарнуліся ажыўленыя спрэчкі. Выступаўшыя таварышы ўскрылі істотныя недахопы ў падрыхтоўцы да сяўбы. Яны ўказалі, што калгасы вобласці маюць усе ўмовы для правядзення веснавой сяўбы на большэвіцку, з захаваннем усіх агратэхнічных правіл.

З дакладам па другому пытанню парадку дня выступіў намеснік старшыні выканкома абласнога Совета дэпутатаў працоўных тав. Шайкевіч.

У мінулым годзе па Гомельскай вобласці зроблены першыя крокі па рэалізацыі ўказанняў XVIII з'езда партыі аб развіцці мясцовай прамысловасці. Прадпрыемствы мясцовай прамысловасці выпусцілі прадукцыі на 11.400 тыс. рублёў—на 22,2 проц. больш, чым у 1939 г. Але яшчэ недастаткова скарыстоўваюцца невычарпальныя мясцовыя рэсурсы для павелічэння вырабу прадметаў шырокага спажыву. У Журавіцкім раёне адсутнічаюць харчовыя прадпрыемствы, няма сталярных, металаапрацоўчых майстэрань. Свяцілавіцкі раён вазіў цэглу для будаўніцтва школ за 40—50 кілометраў, у той час як можна было арганізаваць выраб цэглы на месцы. У Гомель з Казахстана завозяцца гузікі, з Орлоўскай вобласці—печнае ліццё, з Курскай вобласці—сталовы вопат.

У спрэчках па дакладу тав. Шайкевіча выступіла 15 чалавек.

Усе выступаўшыя гаварылі аб багатых рэсурсах і велізарных магчымасцях Гомельскай вобласці ў справе вырабу тавараў шырокага спажывання.

Даклад аб стане ўсеагульнага навучання ў вобласці зрабіў загадчык абласным аддзелам народнай асветы тав. Гейдэка.

Па ўсіх трох пытаннях пленум прыняў разгорнутыя рашэнні.

Пленум вырашыў таксама арганізацыйныя пытанні. У сувязі з пераходам на іншую работу, за межы Гомельскай вобласці тав. А. П. Эльмана, пленум аслабаніў яго ад абавязкаў члена бюро і сакратара абкома КП(б)Б па прапагандзе. Па той-жа прычыне аслабанена ад абавязкаў члена бюро і сакратара абкома КП(б)Б па кадрах тав. Астроўская. Сакратаром па кадрах пленум выбраў тав. А. А. Куцака, працаваўшага раней трэцім сакратаром Гомельскага гаркома КП(б)Б, сакратаром па прапагандзе — тав. І. П. Кажара, працаваўшага раней адказным рэдактарам абласной газеты «Гомельская праўда»; сакратаром па прамысловасці — тав. Сырамятнікава, працаваўшага раней намеснікам старшыні выканкома абласнога совета.

Пленум выбраў дэлегатамі на XVIII Усесаюзную партыйную канферэнцыю — Старшыню Совета Народных Камісараў БССР тав. І. С. Былінскага, першага сакратара абласнога і гарадскога камітэтаў КП(б)Б тав. Ф. В. Жыжанкова і начальніка палітаддзела Беларускай чыгункі тав. М. С. Мурзіна.

Кніга вытворчых падарункаў

БРЭСТ. **(Кар. «Звязды»).** У паравозным дэпо станцыі Брест-Цэнтральная заведзена кніга вытворчых падарункаў XVIII канферэнцыі ВКП(б).

Першымі запісалі ў кнігу свае вытворчыя поспехі, прыўзвеличаныя канферэнцыі, машыністы тт. Лукашоў, Петрапаўлаўскі і іх памочнікі Сільвестраў і Боўш і качагары тт. Лупіш і Хоміч.

Гэтыя таварышы, працуючы лунінскімі метадамі, так арганізавалі догляд за сваёй машынай, што яна за час з кастрычніка 1940 г. па 27 студзеня бягучага года не мела ні аднаго міжпраязнога рамонту. Яны абавязваюцца давесці прабег паравоза без міжпраязнога рамонту да 100 тысяч кілометраў.

Упісалі свае выдатныя паказальнікі і машыністы пасажырскага паравоза тт. Бальшагародскі, Корсун і іх памочнікі тт. Сметанка і Ульчык, качагары тт. Якубовіч і Германовіч. Іх машына прайшла без прамыўкі 12.806 кілометраў. За 20 дзён студзеня яны зэканомілі 6.000 кг вугалю.

Машыніст тав. Аляксееў са сваім памочнікам тав. Галах і качагарам тав. Андрасюком 26 студзеня правёў поезд цяжкай вагі ў 1.889 тон, зэканоміўшы 287 кг. вугалю ў адну паездку. Гэту вытворчую перамогу яны таксама ўнеслі ў кнігу падарункаў XVIII партканферэнцыі.

У спаборніцтва за дастойную сустрэчу канферэнцыі уключыліся 40 паравозных брыгад і многія рабочыя іншых цэхаў дэпо.

Напярэдадні адкрыцця партканферэнцыі кніга вытворчых падарункаў будзе адпраўлена ў Маскву.

УКАЗ

ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА СССР

Аб прысваенні Народнаму Камісару Ўнутраных Спраў СССР тав. Берыя Л. П. звання генеральнага Камісара Дзяржаўнай безапаснасці

Прызвоіць Народнаму Камісару Унутраных Спраў СССР тав. Берыя Лаўрэнцію Паўлавічу званне **Генеральнага Камісара** Дзяржаўнай безапаснасці.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР — **М. КАЛІНІН.**

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР — **А. ГОРКІН.**

Масква, Крэмль.
30 студзеня 1941 г.

КАМЮНІКЕ

АБ РАТЫФІКАЦЫІ ДАГАВОРА ПАМІЖ САЮЗАМ СОВЕЦКІХ СОЦЫЯЛІСТЫЧНЫХ РЭСПУБЛІК І ГЕРМАНІЯЙ АБ ПАГРАНІЧНЫХ ПРАВАВЫХ АДНОСІНАХ І АБМЕНЕ РАТЫФІКАЦЫЙНЫМІ ГРАМАТАМІ

30-га студзеня 1941 г. у Маскве Старшыня Совета Народных Камісараў СССР і Народны Камісар Замежных Спраў В. М. Молатаў і Германскі пасол граф фон-дэр Шуленбург абмяняліся граматамі аб ратыфікацыі падпісанага 31 жніўня 1940 года ў г. Берліне дагавора аб пагранічных прававых адносінах і адносячыхся да іх пратаколаў і іншых дакументаў.

Дагавор аб пагранічных прававых адносінах, які грунтуецца на дагаворы аб дружбе і граніцы паміж СССР і Германіяй ад 28 верасня 1939 года, ратыфіцыравен Урадам Саюза ССР і Германскім Урадам 5 снежня 1940 года і тым самым у гэты-ж дзень уступіў у сілу.

У ЦК ВЛКСМ

ЦК ВЛКСМ абмеркаваў пытанні падрыхтоўкі да комсамольскага кроса імені XXIII гадавіны Чырвонай Арміі. На 29 студзеня 760 тысяч комсамольцаў здалі нормы комплекса ГПА. Здача норм і трэніровачныя заняткі комсамольцаў прадаўжаюцца.

Улічваючы просьбу раду комсамольскіх арганізацый, ЦК ВЛКСМ дазволіў прымаць удзел у кросе вучням школ ФЗА, рамесленых і чыгуначных вучылішч, якія не знаходзяцца ў комсамоле.

У сувязі з запытаннямі, паступаючымі з месц, ЦК ВЛКСМ раз'ясніў, што ў малалікіх комсамольскіх арганізацыях могуць стварацца каманды ў саставе і менш 5 чалавек.

ЦК ВЛКСМ прыняў прапановы раду комсамольскіх арганізацый (Беларускай, Украінскай, Алтайскай і інш.) — дапусціць да ўдзелу ў кросе комсамольцаў, не здаўшых лыжных або пешых норм ГПА. Здача норм будзе ім залічвацца па рэзультатах удзелу ў кросе. (ТАСС).

ТЭЛЕГРАМЫ

Англа-германская вайна

ГЕРМАНСКІЯ ПАВЕДАМЛЕННІ

БЕРЛІН, 30 студзеня. (ТАСС). Вярхоўнае камандаванне паведамляе: учора бамбардыроўцы падвергліся прамысловыя прадпрыемствы Усходняй Англіі. Дальнабойная артылерыя абстраляла ваенныя аб'екты паўднёва-ўсходняга ўзбярэжжа.

У ноч на 30 студзеня буйныя злучэнні германскіх самалётаў бамбардыравалі аб'екты ваеннага значэння вакол Лондана. У тую-ж ноч самалёты праціўніка, паявіўшыся над паўночна-заходнім узбярэжжам Германіі, скінулі ў двух месцах бомбы, упаўшыя ў жылых кварталах. Некалькі чалавек забіта і ранена. Матэрыяльныя страты нязначныя.

АМЕРЫКАНСКІЯ ПАВЕДАМЛЕННІ

НЬЮ-ЙОРК, 30 студзеня. (ТАСС). Агенцтва Асошыэйтэд Прэс паведамляе, што ў ноч на 30 студзеня германскія бамбардыроўшчыкі на працягу амаль 4 гадзін скідвалі на Лондан фугасныя і запальваючыя бомбы. Гэта быў першы начны налёт на Лондан за апошнія 10 дзён.

Бамбардыроўцы падвергліся таксама іншыя раёны Англіі і Цэнтральнай Шатландыі. У адным з прыбярэжных гарадоў германскія самалёты бамбардыравалі вуліцы кулямётным агнём.

НАГЛЯДАЛЬНІКІ Ў ВІШЫ АБ МЯРКУЕМЫМ ГЕРМАНСКІМ УТАРЖЭННІ Ў АНГЛІЮ

НЬЮ-ЙОРК, 30 студзеня. (ТАСС). Як перадае «Нью-Йорк таймс» з Вішы, кампетэнтныя наглядальнікі чакаюць, што немцы пачнуць утаржэнне ў Англію ў лютым. Асобы, прыбыўшыя з Галандыі, паведамляюць аб узмоцненых германскіх падрыхтаваннях.

Ваенныя дзеянні ў Албаніі

ЛОНДАН, 30 студзеня. (ТАСС)). Як афіцыяльна паведамляецца, над паўднёвай часткай Албаніі адбыўся паветраны бой паміж англійскімі і італьянскімі самалётамі. Адзін італьянскі бамбардыроўшчык збіт, некалькім іншым нанесены пашкоджанні. Непрыяцельская эскадрылля была рассеяна.

Паводле паведамлення агенцтва Рэйтэр, на працягу апошніх сутак італьянцы прадпрымалі ўпорныя контратакі. Асабліва жорсткія баі адбываюцца ў цэнтральным сектары фронта. У гэтым раёне грэкі адрэзалі ад баз два італьянскія батальёны. Два другія італьянскія атрады былі рассеяны грэчаскай артылерыяй і скрываюцца зараз у акружаючых лясах. Адбіўшы контратакі непрыяцеля, грэкі значна прасунуліся і ў цэнтральным, і ў паўночным сектары фронта. Несучы вялікія страты людзьмі і ваенным снаражэннем, італьянскія войскі ў беспарадку адступаюць.

НЬЮ-ЙОРК, 30 студзеня. (ТАСС). Як перадае агенцтва Юнайтэд Прэс, грэкі занялі вёску Растап у 15 мілях на паўднёвы ўсход ад Паградзеца і вёску Хомчан у 10 мілях на паўночны захад ад Паградзеца.

ЗАГАД ГЕНЕРАЛА КАВАЛЕРО

ЛОНДАН, 30 студзеня. (ТАСС). Паводле паведамлення агенцтва Рэйтэр, італьянскі галоўнакамандуючы генерал Кавалеро спыніў наступленне, пачатае ім 4 дні назад у Албаніі. Як мяркуюць, італьянцы чакаюць падмацавання матэрыяламі і людзьмі, каб папоўніць панесеныя імі цяжкія страты.

ВАЙНА Ў БАСЕЙНЕ МІЖЗЕМНАГА МОРА

ЛОНДАН, 30 студзеня. (ТАСС). Як афіцыяльна паведамляецца, у ноч на 28 студзеня англійская авіяцыя падвергла інтэнсіўнай бамбардыроўцы італьянскі аэрадром у Каладзікіно, паблізу Неапаля. У радзе месц узнікілі пажары.

У Эрытрэі англійская авіяцыя зрабіла налёт на чыгуначны мост на захад ад Керэна. Паводле паведамлення газеты «Ньюс кронікл», з таго часу, як італьянцы эвакуіравалі Касалу, англічане прасоўваюцца ў Эрытрэі з сярэдняй скорасцю 15 міль у суткі.

У Лівіі англійскія знішчальнікі, прыкрываючы прасоўванне англійскіх войск, наносілі ўдары па адступаўшых войсках праціўніка паміж Дэрнай і Барке.

Заняцце Тобрука значна аблягчае прасоўванне англічан, паколькі адсюль заняты мінаносцы.

УЗЯЦЦЕ ДЭРНЫ АНГЛІЙСКІМІ ВОЙСКАМІ

ЛОНДАН, 30 студзеня. (ТАСС). Агенцтва Рэйтэр перадае афіцыяльнае паведамленне аб тым, што Дэрна ўзята англійскімі войскамі.

МАРСКІЯ СТРАТЫ ІТАЛЬЯНЦАЎ У ТОБРУКУ

ЛОНДАН, 30 студзеня. (ТАСС). Як паведамляе агенцтва Рэйтэр, у бухце Тобрука знаходзяцца оставы 17 загінуўшых італьянскіх суднаў, у тым ліку крэйсер «Сан Джорджыо» і 3 эскадрэнныя мінаносцы.

ГАЗЕТА «КОКУМІН» АБ УНУТРАНЫМ СТАНОВІШЧЫ ЯПОНІІ

ТОКІО, 30 студзеня. (ТАСС). Газета «Кокумін» публікуе артыкул, у якім гаворыцца, што «выражэнне «прыладзень вялікай вайны» стала модным у розных кругах Японіі. Аднак гэта вельмі мяккая характарыстыка пяперашняй сітуацыі ў Японіі. Вялікая вайна пачалася ўжо, і няма нічога дзіўнага ў тым, што нацыю заклікаюць умацаваць свой дух і тужэй падпягнуць паясы. З пачатку япона-кітайскай вайны Японія прыкладала вялікія намаганні да стварэння новай эканамічнай і палітычнай сістэмы, якая адпавядала-б патрэбнасцям ваеннага часу і дала-б краіне магчымасць перамагчы цяжкасці звышнадзвычайнага перыяда татальнай вайны. Але гэтая сістэма можа выклікаць у народзе становішча падаўленасці, прычынай якога з'яўляецца песімістычны погляд на стварыўшуюся для Японіі абстаноўку».

Спыніўшыся на пазіцыі Амерыкі і падкрэсліўшы, што за апошні перыяд ЗША пачалі варожа адносіцца да Японіі, газета робіць заключэнне: «Жрэбій кінут. Вялікая вайна праводзіцца ў вялікіх маштабах. Яе прыладзень даўно прайшоў».

У НЬЮ-ЙОРКУ ЗАБРАКАВАНА 60 ПРОЦАНТАЎ ПРЫЗЫВАЕМЫХ У АРМІЮ

Як паведамляе амерыканскі журнал «Нейшн», ваенна-ўрачэбныя камісіі Нью-Йорка забракавалі як непрыгодных да нясення ваеннай службы па стану здароўя 60 процантаў усіх прызываемых. 20 процантаў прынятых у армію было прызнана не задавальняючымі патрабаванням фізічнага стану ўжо ў ваенных часцях.

Гэтыя даныя сведчаць аб тым, што стан здароўя не менш чым двух трэцей амерыканскай моладзі зусім нездавальняючы, што, у прыватнасці, аб'ясняецца дрэнным харчаваннем. У той-жа час гэта служыць яркім паказальнікам стану народнай аховы здароўя ў краіне.

30 студзеня. (ТАСС).

УСЯМЕРНА РАЗВІВАЦЬ ВЫРАБ ТАВАРАЎ ШЫРОКАГА СПАЖЫВАННЯ І ХАРЧОЎ З МЯСЦОВАЙ СЫРАВІНЫ

Прамова сакратара Цэнтральнага Камітэта КП(б) Беларусі тав. П. К. ПАНАМАРЭНКА на сходзе партыйнага актыва гор. Мінска 28 студзеня 1941 г. *)

Таварышы!

Пастанова СНК СССР і ЦК ВКП(б) «Аб мерапрыемствах па павелічэнню вырабу тавараў шырокага спажывання і харчоў з мясцовай сыравіны» мае выключнае палітычнае і гаспадарчае значэнне, яна цалкам прасякнута сталінскімі клопатамі аб задавальненні патрэб працоўных, стварае найшырэйшыя магчымасці для рэзкага павелічэння вырабу прадметаў шырокага спажывання ў краіне.

Гэтае рашэнне дае ў нашы рукі магутны сродак уздыму мясцовай прамысловасці, намячае праграму знішчэння недахопаў, абазвязвае нас з яшчэ большымі сіламі развіваць ініцыятыву ў справе вышукання новых крыніц і рэсурсаў для пакрыцця патрэбнасці насельніцтва ў прадметах шырокспажыву і харчоў з сыравіны, якая дагэтуль поўнасцю або часткова не скарыстоўваецца і знаходзіцца ў вялікай колькасці ў кожнай рэспубліцы, краі, вобласці і раёне.

Магчымасці для поўнага і ўсебаковага выканання пастановы СНК СССР і ЦК ВКП(б) у нас ёсць. Першай і асноўнай умовай з'яўляюцца шырока развітыя соцыялістычная прамысловасць і сельская гаспадарка.

У выніку Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі і поўнай перамогі генеральнай лініі нашай партыі, у выніку ажыццяўлення ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі Беларусь ператварылася з адсталай дробна-сялянскай краіны, акраіны царскай Расіі ў мінулым, у перадавую індустрыяльна-калгасную Совецкую Соцыялістычную рэспубліку.

Да рэволюцыі ў Беларусі не было буйнай прамысловасці, апрача саматужных прадпрыемстваў. Якое вы ні возьмеце прадпрыемства, яно або пабудавана, або карэнным чынам рэканструіравана ў годы совецкай улады.

Амаль уся прадукцыя, выпускаемая цяпер, вырабляецца на новапабудаваных або поўнасцю рэканструіраваных за годы совецкай улады прадпрыемствах.

За годы двух сталінскіх пяцігодак у Беларусі пабудавана і асвоена звыш 1.700 новых прадпрыемстваў. За гэты час у прамысловасць укладзена звыш аднаго мільярда рублёў, прычым сярэдне-гадавы тэмп прыросту прамысловай прадукцыі ў Беларусі амаль у два разы перавышаў сярэдне-гадавы тэмп росту па Саюзу.

У развіцці прамысловасці Беларусі няўхільна ажыццяўлялася ўказанне таварыша Сталіна аб тым, што неабходна аддаць асаблівую ўвагу пытанню ўздыму эканомікі і культуры адсталых нацыянальных акраін і адсталых раёнаў, прадугледжваючы больш хуткія тэмпы іх развіцця.

Як расла наша прамысловасць?

Дастаткова сказаць, што валавая прадукцыя прамысловасці БССР у 1939 годзе вырасла ў параўнанні з 1913 годам больш чым у 20 разоў.

У рэспубліцы занава створаны або поўнасцю рэканструіраваны такія галіны прамысловасці, як торфаздабываючая, лесапрацоўчая, хімічная, буматэрыялаў, шкляная, металаапрацоўчая, дрэваапрацоўчая, запалкавая, тэкстыльная, швейная, скурапафутравая і абутковая, харчэмакавая, у тым ліку мясная, масларобча-малочная і кандытарская.

Створаны такія галіны прамысловасці, якіх не ведала дарэволюцыйная Беларусь, напрыклад, выраб штучнага шоўку, сельгасмашынабудаўніцтва, станкабудаўніцтва, выпуск матораў і турбін, радыёпрамысловасць і т. д. У Беларусі створана новая энергетычная база, аснованая на скарыстанні мясцовага паліва—торфу.

Асобныя галіны прамысловасці выпускаюць прадукцыі больш чым уся прамысловасць дарэволюцыйнай Беларусі. Некаторыя прадпрыемствы выпускаюць прадукцыі больш чым выпускала ўся адпаведная галіна прамысловасці дарэволюцыйнай Беларусі.

У Беларусі вырабляецца 33,8 проц. усёй вырабляемай у Саюзе фанеры, 30 проц. штучнай аліфы, 25 проц. дрожджаў, 27 проц. запалак, 11 проц. маргарына, 10 проц. торфу. Па вырабу шарсцяных тканін наша рэспубліка пасля РСФСР займае другое месца.

За годы совецкай улады створана буйная харчовая індустрыя. Пабудавана вялікая колькасць механізаваных фабрык, заводаў, камбінатаў, абсталяваных па апошняму слову сучаснай тэхнікі: Аршанскі мясакамбінат з выпрацоўкай прадукцыі ў год звыш чым на 12 млн. р., Гомельскі тлушчавы камбінат з выпрацоўкай прадукцыі да 40 млн. р., Віцебскі маслабойны завод, кандытарская фабрыка «Комунарка», цэлы рад буйных механізаваных хлебазаводаў у Мінску, Магілеве, Гомелі, Віцебску, Беластоку, Баранавічах і інш гарадах, крухмальныя заводы і т. д.

Каб меркаваць аб росце прадукцыі харчасмакавай прамысловасці, дастаткова прывесці наступныя даныя: у 1913 годзе ўвесь харчасмакавы промысел на тэрыторыі ўсходніх абласцей даў прадукцыі ў нязменных цэнах 1926—27 гг. на 34,5 млн. р., у 1939 г. гэта прамысловасць дала прадукцыі на 587,0 млн. р. у тых жа цэнах, што азначае рост у адносінах да 1913 г. у 17 разоў.

Пасля з'яднання Беларусі ў адзіную дзяржаву, соцыялістычная прамысловасць пачала расці яшчэ больш бурнымі тэмпамі.

З ростам прамысловасці Беларусі расце і рабочы клас. Зараз на буйных прадпрыемствах і транспарце працуе не менш поўмільёна чалавек.

Значна ўзрасла і колькасць прадпрыемстваў мясцовай прамысловасці і промкааперацыі. Вырасла іх прадукцыя. Толькі кааператыўныя арцелі ў 1940 годзе выпрабілі прадукцыі на 872 млн. руб. Прамысловасць мясцовага значэння ў гэтымжа годзе выпрацавала прадукцыі больш чым на 400 млн. рублёў у цэнах 1926—27 гг.

За адзін толькі 1940 год створана 839 арцелей і прадпрыемстваў мясцовай прамысловасці: харчовых, дрэваапрацоўчі, металічных, швейных, абутковых, скураных, абозных, ганчарных і іншых.

Выпуск тавараў шырокага спажывання ў 1940 годзе ў параўнанні з 1939 годам вырас на 11,2 проц.

У 1940 годзе асвоены 44 новыя віды вырабаў шырокага спажывання: удасканалены прымус «керагаз», сковарады чыгунныя, гарэлкі прымусныя жалезныя, мясарубкі, замкі вісячыя, канадскі тапор, электрапліткі, электрауцюгі, расчоскі і грэблі цэлюлозныя, гузікі галалітавыя, жарастойкая посуда, сумкі розныя гаспадарчыя, чамаданы, розныя віды мэблі — шафы, кухонныя сталы, ложкі дзіцячыя і т. д.

Можна прывесці многа прыкладаў праяўлення большэвіцкай ініцыятывы работнікамі мясцовай прамысловасці, прамысловай кааперацыі і гандлёвай сеткі, якія дабіліся расшырэння выпуску прадукцыі на існуючых прадпрыемствах, арганізавалі новыя прадпрыемствы і выпуск новых відаў вырабаў шырокага спажывання.

Да 1940 года гарэлкі для лямп завозіліся з аднаго з маскоўскіх заводаў.

Нарэшце знайшліся ініцыятыўныя людзі і арганізавалі выраб гэтых гарэлак, і вельмі нядрэнна, у Віцебску, к таму-ж замяніўшы каляровую дэфіцытную сыравіну звычайнай бляхай. Наша прамысловасць зараз выпускае высокаякасныя гарэлкі ў дастатковай колькасці.

Інжынер Наркамата мясамалочнай прамысловасці БССР тав. Валодзька прапанаваў спосаб атрымання з сыроваткі харчовага 96° спірту і харчовага творагу-альбуміна.

Да гэтага часу адыходы сыроваткі ад перапрапоўкі малака, атрымліваемыя на масларобчых і сыраварных заводах, не скарыстоўваліся і зліваліся, як правіла, у рэкі або каналізацыю. Такіх адыходаў у прамысловасці Беларусі каля 20 млн. літраў. Ужываючы зараз вынайдзеныя інжынерам тав. Валодзька малочныя дрожджы, сыроватку у кароткі тэрмін — на працягу 24—36 гадзін — збраджваюць у спецыяльных чанах і пасля перапрацоўкі на перагонным апараце атрымліваюць выхад чыстага 96° спірту ў колькасці 3-х літраў з 100 літраў сыроваткі. Сабекошт аднаго літра спірту, па папярэдніх разліках, выразіцца ў 1 р. 06 кап. Такім чынам, гэта будзе самы танны спірт у краіне.

Адначасова з атрыманнем спірту па схеме, вынайдзенай тав. Валодзька, атрымліваецца харчовы прадукт — творагальбумін у колькасці 4 кг. з 100 літраў сыроваткі. Такім чынам, рынак Беларусі можа атрымаць з адыходаў малака 400 тыс. кг. высокаякаснага творагу, сабекошт якога складзе 62 кап. кілограм.

Каштоўную ініцыятыву праявілі калектывы барысаўскага шклозавода ім. Дзержынскага і Нёманскага завода, асвоіўшыя выпуск шкляной мастацкай посуды прыгожых расцветак, арыгінальных фасонаў і к таму-ж недарагой і ў самым разнастайным асартыменце. Гэту справу трэба ўсямерна развіваць.

Майстар Наркамата мяса-малочнай прамысловасці тав. Арэф'еў вынайшоў спосаб замацавання пуху на гусіных скурках, цалкам знімаемых з гусей. У рэзультаце асвоен незвычайнай лёгкасці і цеплыні мех, прыгодны для верхняй вопраткі, надзвычай каштоўны па сваіх якасцях для лыжнікаў, лётчыкаў і т. д.

У развіцці харчовай мясцовай прамысловасці і мясцовых загатовак ёсць таксама сур'ёзнейшыя зрухі. Арганізаван цэлы рад прадпрыемстваў: па капчэнню рыбы, выпрапоўцы каўбасных вырабаў, безалкагольных напіткаў, натуральных сокаў і т. д. Значна расшырана колькасць аблаўліваемых рэк і азёр. Павысіўся за апошнія два гады ўлоў рыбы. Павялічыўся лік засолачных пунктаў па гародніне. У 1940 годзе загатоўлена каля 500.000 пудоў грыбоў. Гандлёвая сетка ў зусім дастатковай колькасці насычана марынованымі, мачонымі, салёнымі і сухімі грыбамі, не гаворачы ўжо аб тым, што такая паспяховая загатоўка грыбоў дала магчымасць каля 160.000 пудоў вывезці ў прамысловыя цэнтры краіны.

І усё-ж, не гледзячы на такі вялікі рост прамысловасці і сельскай гаспадаркі, асабліва ў годы сталінскіх пяцігодак, у нас адчуваецца недахват многіх тавараў. Перамога соцыялізма ў нашай краіне прывяла да велізарнага ўздыму матэрыяльнага добрабыту і культуры совецкага народа. Значна выраслі заработкі рабочых і служачых, больш заможна сталі жыць мільёны працоўных калгаснай вёскі. «У нас у СССР, — гаварыў таварыш Сталін, — рост спажывання (пакупацельнай здольнасці) мас увесь час абганяе рост вытворчасці, штурхаючы яе ўперад. А ў іх, у капіталістаў, наадварот, рост спажывання мас (пакупацельнай здольнасці) ніколі не паспявае за ростам вытворчасці і ўвесь час адстае ад яе, то і справа асуджаючы вытворчасць на крызісы».

Партыя Леніна — Сталіна нястомна клапоціцца аб усебаковым задаваленні матэрыяльна-бытавых запросаў працоўных.

У задаваленні спажывецкіх патрэб працоўных велізарная роля належыць дробнай мясцовай прамысловасці і саматужна-прамысловай кааперацыі. Па плану трэцяй сталінскай пяцігодкі народнае спажыванне павінна быць паднята ў 1,5—2 разы. Для гэтага побач з узмоцненым уздымам цяжкай і абаронай індустрыі, павінна быць разгорнута работа па ўзняццю вырабу тавараў шырокага спажывання і харчовых прадуктаў.

Зусім ясна, што без развіцця дробнай мясцовай прамысловасці і саматужна-прамысловай кааперацыі, максімальнага скарыстання мясцовых сыравінных рэсурсаў у вырабе тавараў шырокага спажывання — рашыць гэту задачу нельга.

Не гледзячы на зрухі, якія ёсць у развіцці мясцовай прамысловасці, трэба сказаць прама, што яе развіццё ўсё-ж прадаўжае аставацца нездавальняючым. Мясцовыя магчымасці і сыравінныя рэсурсы прадаўжаюць аставацца ў поўнай меры нескарыстанымі, прыродныя багацці амаль некрагутымі.

А наша рэспубліка багата прыроднымі і сыравінныя рэсурсамі, лясамі, рэкамі, азёрамі, торфам, высокаякаснымі керамічнымі глінамі, мелам і вапнай. Нашы сады і лясы багаты пладамі, дзікарастучымі ягадамі і грыбамі.

Ёсць многа адыходаў лясной, металаапрацоўчай, дрэваапрацоўчай, скураной, тэкстыльнай, ільноапрацоўчай і іншых галін прамысловасці, якія даюць поўную магчымасць у кожным раёне рэспублікі выпускаць вырабы шырокага спажывання і прадуктаў харчавання.

Між тым у Беларусі многія прадметы шырокага спажывання і харчавання або зусім не вырабляюцца, або вырабляюцца ў зусім нязначнай колькасці.

У Беларусь, багатую лясамі, завозяцца драўляныя лыжкі, ночвы, дугі, карзіны базарныя з лазы, сіты, драўляныя грыбкі для штопання чулкоў, дзіцячыя цацкі, шашкі, шахматы, даміно, драўляныя лапёнкі, вугольнікі, чарцёжныя дошкі, драўляныя метры, наглядныя дапаможнікі для школ. Адных толькі вучнёўскіх ручак завезена ў 1940 годзе 10 млн. штук.

У Беларусь завозіцца печнае ліцце, падковы для коўкі коней. Віцебская рымарная арцель промкааперацыі клепчы для хамутоў атрымлівала з Кіева. Плешчаніцкі і Лагойскі райспажыўсаюзы купляюць рашаты ў Маскве і Горкім. Наркамтандаль і Белкаапсаюз завозяць 60.000 драўляных вешалак з Днепрапетроўска.

Нават хрэн і гарчыца завозяцца да нас з Украіны.

У Беларусь завозяцца ўсе віды кансерваў, у той час як ёсць усе магчымасці выпрацоўваць мясараслінныя, свінабабовыя, гародніннымі кансервы, рабіць кансервіраванне гуркоў, памідораў і шпінату.

Наколькі недастаткова ў нас у рэспубліцы клапаціліся аб развіцці мясцовай дробнай прамысловасці, відаць хоць-бы з таго, што ў Беларусі знік ганчарны промысел. Раней не праходзіла ні аднаго кірмаша, ні аднаго базара, дзе-б не было груды прыгожа зробленых ганчарных вырабаў. Хіба ў нас няма гліны для абпалу, хіба няма ганчароў, ці можа быць няма патрэбнасці ўжо ў такіх рэчах, як кушын для малака, або гліняны гаршчок, гліняная кружка і міска? Патрэбнасць у гэтых вырабах велізарная. Ясна, што трэба гэты промысел аднавіць, для развіцця яго ёсць усе магчымасці.

У БССР, не толькі ў гарадах, але і ў сёлах, у калгасах распаўсюджана вялікая колькасць веласіпедаў, матацыклаў, ручных і насценных гадзіннікаў, электраўцюгоў, электрачайнікаў, патэфонаў, радыёпрыёмнікаў, швейных машын, мясарубак, а ў выпадку псавання, адрамантаваць якую-небудзь з гэтых рэчаў можна толькі хіба ў абласным горадзе, ды і то не ў кожным.

У паўнай меры ў нас скараціўся выраб цялег, калёс, дуг, вупражы, зусім не вырабляюцца лёгкія цялегі. Існуючыя планы вытворчасці не задавальняюць патрабаванні спажыўца. Калі ў 1938 г. было выраблена 80 тыс. хамутных кляшчоў, то ў 1940 годзе—толькі 50 тысяч. Многія работнікі чакаюць, што гэтая прадукцыя таксама будзе аднекуль завозіцца, у той час, як яна поўнасцю можа і павінна вырабляцца паўсямесна.

У Беларусі—велізарныя залежы гліны, з якіх можна рабіць пэглу, аднак калгасы мала будуюць з пэглы, хоць і адлічваюць буйныя сродкі на ўсё ўзрастаючае будаўніцтва. У радзе месц ёсць магчымасць прымяняць у будаўніцтве палявы камень, або камень з кар'ераў, але ім пагарджаюць і ўжываюць па старай прывычнай дрэва.

У раёнах не клапоцяцца аб арганізацыі выробу і здабычы мясцовых будматэрыялаў. Так, напрыклад, здабыча мелу і вапны зусім не распаўсюджана.

Няма ні аднаго мясцовага прадпрыемства ў Беларусі, якое выраблявала-б нажы, вілкі, хірургічныя інструменты, нажніцы — бытавыя, канцылярскія і садовыя. Усё гэта завозіцца галоўным чынам з Паўлава, хоць выраб іх на базе адыходаў заводаў можна ў рэспубліцы лёгка арганізаваць.

Велізарнае развіццё ў апошнія годы атрымаў аўтатранспарт. У той-жа час у рэспубліцы ёсць толькі дзве шынарамонтныя майстэрні. Зусім адсутнічаюць майстэрні па рэгенерацыі гумы. Разам з тым звыш 800 тон старай уцільнай гумы вывозіцца за межы БССР. У выніку дрэннага збору гумы, камер, пакрышак, гумавага абутку, большасць яе гіне. Па самаму скромнаму падліку ў Беларусі можна сабраць за год каля 2.000 тон старой гумы. Пабудова рэгенератыўнага завода ў рэспубліцы ў 1941 годзе для ўцілізацыі ўсіх адыходаў гумы безумоўна мэтазгодна і неабходна.

У скуранай вытворчасці атрымліваецца велізарная колькасць—22,5 млн. дэцыметраў у год, так званай спілкі. Пры існуючай арганізацыі з спілкі атрымліваецца высокаякасны лак, замша, галантарэйная і абутковая скура. У гэтым годзе асвойваецца 3 млн. дэцыметраў такой скуры на двух заводах, што дасць дадаткова 60 тысяч пар рознага абутку, 12 тысяч партфеляў, 12 тысяч жаночых сумак. Між тым больш 19 млн. дэцыметраў спілкі ўходзіць на другарадныя патрэбы.

Выходзіць, што спілка, з якой можна вырабляць выдатную прадукцыю, накіроўваецца на другарадныя патрэбы. Ці няспа, што велізарную крыніцу павелічэння колькасці скургалантарэі і абутку трэба выкарыстаць поўнасцю.

Адчуваецца велізарны недахват фарбаў, якія адразу дазволілі-б змяніць аблічча нашых гарадоў, раёнаў, калгасаў. У рэспубліцы ёсць багацейшыя магчымасці для выробу, так званых, земляных фарбаў — охры, мумі — на аснове жалезістых глін. Выраб фарбаў павінен быць арганізаван.

Многія прадпрыемствы мясцовай прамысловасці і промкааператыўныя арцелі, ігнаруючы запатрабаванні спажыўца, скарацілі выраб важных прадметаў спажывання, якія яны лічылі нявыгаднымі для вытворчасці.

Адсутнасць кантролю за выкананнем пратрамы ў асартыменце прывяла да таго, што некаторыя прадметы спажывання сталі знікаць з рынка. У Віцебску, напрыклад, спынілі выраб прымусных іголак, паднёў і самаварных труб. Цяжка купіць такія рэчы, як вёдры, аконныя і дзвярныя ручкі, шчапныя тавары.

У Віцебску ў продажу нельга знайсці бытавую мэблю (тубарэткі, гнутага стула, кухоннага стала, шафы для вопраткі), затое віцебскія арцелі выраблі 22,5 тыс. тэатральных крэслаў, выканаўшы план на 200 проц. Гэта аказалася для арцелі выгадным, а другія інтарэсы спажыўцоў былі абыйдзены.

У Мінскай вобласці выпушчана 60 тыс. штук простых жалезных ложкаў для баракаў, з якіх 60 процантаў вывезена ў іншыя вобласці і за межы рэспублікі, затое ў гандлёвай сетцы знайсці вельмі цяжка добрыя хатнія ложкі, таму што іх ніхто не вырабляе. Прыходзіцца завозіць з іншых месц.

Відаць, Мінскаму металапромсаюзу больш выгадна выпускаць ложкі для баракаў, чым ложкі для кватэр. З другога боку, хто дау права Мінскаму металапромсаюзу разбазарваць рэспубліканскія фонды жалеза і адпраўляць іх за межы рэспублікі ў выглядзе такой простай прадукцыі, якая можа выпускацца ўсюды.

Раней, напрыклад, промарцель у Дзержынску, Мінскай вобласці, рабіла скрэбніцы для коней у колькасці, забяспечваючай патрэбнасці вобласці. У сучасны момант арцель спыніла выпуск скрэбніц і перайшла на выраб жалезных ложкаў для баракаў, а 400 тыс. скрэбніц запланіравана завезці з іншых рэспублік.

Крыніц для арганізацыі вырабу ў Беларусі тавараў шырокага спажывання існуе велізарная колькасць. Можна выпускаць выдатныя галалітавыя вырабы (расчоскі, чарнільныя прыборы, ручкі і т. д.). На аснове адыходаў фабрыкі штучнага шоўку можна наладзіць выраб скурзамяніцеляў, а на адыходах мясакамбінатаў—выраб касцяной і рогавай галантарэі, зубных шчотак, грэбняў, гузікаў у значна большым маштабе, чым гэта мае месца зараз. На аснове адыходаў фанерных заводаў можна рабіць не толькі ўпаковачныя скрынкі, але і карзіны, дзіцячыя цацкі і спецыяльную тару.

У сістэме Белкаапромлессаюза ёсць 65 арцелей, якія вырабляюць прадукты лесахімії. Гэтыя арцелі здабываюць—шляхам перакуркі сасновых пнёў і адыходаў лісцяных парод драўнины—скіпідар, сасновы вугаль, смалу, метылавы спірт і воцатны парашок.

Каштоўны хімічны прадукт — скіпідар атрымліваецца вельмі простым спосабам, пры наяўнасці зусім нескладанага абсталявання. Калёл загружаецца пнямі, закрываецца крышкай і пні падвяргаюцца перакурцы. Пары ад перакуркі пнёў праходзяць змеявік і, ахаладжаючыся, ператвараюцца ў скіпідар. Такім чынам зараз з аднаго кубаметра пнёў атрымліваюць 17 кгр. скіпідара, 70 кілограмаў драўнінанага вугалю і 37 кгр смалы, якая з'яўляецца каштоўным прадуктам у суднабудаўніцтве, канатнай вытворчасці, рыбнай прамысловасці і т. д.

Лесапрамысловыя арцелі атрымліваюць з адгону скіпідара, з смалы і з іншых адыходаў вытворчасці: вугальны парашок для праціваагазаў; каштоўнейшае флатацыйнае масла, якое з'яўляецца абагаціцелем руд пры здабычы каляровых металаў; гудрон для пакрыцця дарог; лак асфальтавы; лак толевы; клей канторскі; мыла; чарніла; калёсную мазь і многія іншыя прадукты, маючыя важнае дзяржаўнае і мясцовае значэнне.

Арцелямі гэтыя прадукты здабываюцца ў вялікіх колькасцях, а для вытворчасці ёсць велізарная сыравінная база, не патрабуецца асобых капіталаўкладанняў і колькі-небудзь складанага абсталявання. Гэтую галіну вытворчасці трэба развіваць больш рашуча і ў большых маштабах.

На жаль, на лесапрамысловыя арцелі партыйныя, совецкія і гаспадарчыя органы раёнаў не звярталі да гэтага часу ніякай увагі, не аказвалі ім дапамогі. У рабоце гэтых арцелей самае цяжкае — выкарчаваць і падвезці да месца перакуркі пні. Вельмі часта арцелі не спраўляюцца з падвозкай пнёў. У той-жа час у раёнах, маючых арцелі, не цяжка пры дапамозе аднаго-двух трактараў МТС, соўгаса ці калгаса накарчаваць пнёў хоць на пяць пратрам і жывым цяглам падвезці да катлоў.

У апаратуры па перакурцы пнёў паступова знаходзяцца змеявікі, пры рамонце яны ўсе ўкарачаюцца. Калі арцелі даць нямнога ліставой меді для рамонту змеявікоў да нармальнай даўжыні, то гэта дазволіць павялічыць выхад скіпідара з 17 кгр. да 24 — 25 кгр.

Адсутнасць належнай увагі да гэтага важнага промысла прывяла да таго, што ў раёнах разгубілі смалакураў — гэтую вядучую прафесію вытворчасці.

Зусім відавочна, што такое становішча далей цярпіма быць не можа. Папяровая, мылаварная, лакафарбная, скураная, тэкстыльная, электратэхнічная і энергетычная, суднабудаўнічая і многія іншыя галіны прамысловасці, развіваючы сваю вытворчасць, прад'яўляюць усё большы і большы попыт на прадукты лесахімії. Лясныя раёны павінны гэтую вытворчасць максімальна расшырыць.

У рэспубліцы нёў дастаткова, абсталяванне патрабуецца нескладанае, варта за гэтую справу толькі ўзяцца. Скіпідар і прадукты яго перапрацоўкі займаюць важнейшае месца ў абароне краіны, і атрымліваць іх трэба як мага больш.

Райкомы партыі і райвыканкомы павінны:

а) стварыць на базе мясцовай сыравіны смалакурныя арцелі там, дзе іх няма;

б) умацаваць існуючыя арцелі, дапамагчы ім у карчоўцы пнёў, вярнуць вопытных смалакураў на вытворчасць;

в) палепшыць вытворчасць, дабіўшыся пастаноўкі нармальных змеявікоў, павялічыўшы лік вытворчых цыклаў, г. зн. закладкі ў печ для перакуркі з 80 да 85 і ў кацёл з 20 да 22-х кубаметраў пнёў, скараціўшы цыкл перакуркі па катлах з 5 да 4—4½ дзён і па печах — з 30 да 25 дзён.

У БССР слаба развіта здабыча жывіцы. Сутнасць гэтага промысла заключаецца ў наступным. Калі зрабіць надрэз сасны або елі, то ён пакрываецца шматлікімі кропелькамі празрыстай і ліпкай вадкасці, так званай жывіцай або тэрпентынам. Жывіца сцякае па дрэву і можа быць сабрана ў падвешаны пад надрэзам сасуд. Жывіца гэта на заводах перапрацоўваецца па каніфоль і тэрпентынае масла, пры чым з адной тоны жывіцы атрымліваецца каніфолі 750 кг. і тэрпентынага масла 160 кг.

Гэты промысел не новы для Беларусі і мае выключнае значэнне. У раёнах ёсць многа вопытных уздымшчыкаў (так называюцца работнікі, якія займаюцца падсочкай). Здабываецца-ж жывіцы ўсяго некалькі тысяч тон.

Нашы магчымасці дазваляюць павялічыць гэты промысел ва многа разоў. У рэспубліцы—велізарнейшыя лясныя распрацоўкі. Нельга дапускаць, каб зрубленыя лес, які ідзе на будаўніцтва, уносіў з сабой каштоўнейшыя хімічныя прадукты, якія мы да рубкі можам з яго атрымаць.

На нарадзе ў ЦК КП(б) Беларусі, па пытаннях смалакурнай вытворчасці і здабычы жывіцы, выступаўшыя стахановцы расказвалі, як яны з года ў год, даючы велізарную колькасць жывіцы, добра зарабляюць. З другога боку, ёсць факты, калі выпадковыя людзі, пранаючыя па промысле ўсяго толькі палавіну лета, а то і таго менш, не робяць своечасовых абходаў сваіх участкаў, збіраюць мала жывіцы, дапускаюць вялікія страты, у выніку дрэнна зарабляюць і пакідаюць гэты промысел.

Для сур'ёзнага развіцця гэтай вытворчасці ёсць усе магчымасці, неабходна вярнуць да работы майстроў падсочнага промысла, навучыць новых кадры і не адцягваць іх на іншыя работы.

У справе павелічэння здабычы жывіцы трэба прадугледзець усе дэталі і дробязі гэтай вытворчасці. Напрыклад, неабходна для гэтага каштоўнага прадукта мець добрую тару. На жаль, мы пагладаем нярэдкія прыклады таго, калі здабытая жывіца транспартуецца ў зусім нездавальняючай тары, у выніку 30 проц. выпараецца да таго як яна трапляе на завод.

У 1936 годзе ў Беларусі пачалі было рабіць падсочку клёна. Было западсочана 119 гектараў і атрымана 1.360 кг. кляновага сіропу, з поспехам замяняючага цукар у кандытарскай вытворчасці і вытворчасці мінеральных вод. Потым, чамусьці, гэты промысел быў закінут. Справа гэта зусім рэнтабельная і патрэбная. Неабходна аднавіць гэты промысел, у шырокім размеры арганізаваць падсочку клёна, вывучыць тэхніку і эканоміку гэтай вытворчасці. Тое-ж самае адносіцца да падсочкі бярозы.

Некалькі слоў аб адыходзе смалакурнай вытворчасці — гудроне, які вельмі неабходны для пакрыцця вуліц у гарадах і ўдасканалення дарог.

Беларусь гудрон атрымлівае з Баку і іншых месц Саюза. Перавозка яго загружае транспарт, які робіць ліпнія тысячакілометравыя прабегі. Нікому з спажыўцоў не прыходзіла ў галаву, што гудрон можна атрымліваць у Беларусі, як адыход смалакурнай вытворчасці. У 1940 г. каля 6 тыс. тон гудрона было выраблена ў рэспубліцы і нескарыстана, хоць у Баку і іншыя месцы неслася тэлеграмы з патрабаваннем гудрона.

Павысіўшы ў два-тры разы выраб прадуктаў лесахіміі, можна атрымаць гудрона 12 — 15 тыс. тон, што ў значнай ступені пакрые патрэбнасць рэспублікі, вызваліць транспарт ад нерацыянальных перавозак.

З гудронам быў такі факт. Старшыня Слуцкага горсавета рашыў правесці вельмі карыснае мерапрыемства — заасфальтываць у горадзе тратуары. Для гэтага спатрэбіўся гудрон. Звярнуліся ў Одэсу з просьбай выслаць патрэбную для гэтага колькасць. З Одэсы адказалі, што могуць прадаць гудрон, але што яны самі яго атрымліваюць з смалакурнай арцелі імені Кірава, якая знаходзіцца ў мястэчку Урэччы, за 18 кілометраў ад Слуцка, і, што слуцкім таварышам больш мэтазгодна ўзяць гудрон у сябе-ж.

Старшыня ўказанай арцелі пацвердзіў, што ён можа даць неабходную колькасць гудрона для Слуцка. Аднак кіраўнікі не паверылі ў свой гудрон і звярнуліся ў Нікалаеў.

Калі гудрон прышоў з Нікалаева, выяснілася, што ён выраблен у Слуцкім раёне арцеллю ім. Кірава і перапрадан разам з тарай гэтай-жа арцелі Слуцкаму горсовету. Ясна, што слуцкія кіраўнікі выглядаюць у гэтай гісторыі вельмі смешна, калі не сказаць больш.

Некаторыя работнікі не толькі не хочуць арганізаваць вырабу тавараў і прадуктаў з мясцовай сыравіны, але не хочуць скарыстаць тое, што знаходзіцца ў іх літаральна пад рукамі, і лічаць за лепшае атрымліваць гатовае, а адкуль—гэта для іх абыякава. Клопаты некаторых кіраўнікоў аб таварах і прадуктах заключаюцца ў тым, каб скласці патрабаванне, паслаць запрос, заяўку аб неабходнай колькасці.

Многія сакратары райкомаў партыі і старшыні райвыканкомаў разважаюць так: развіццё мясцовай прамысловасці датычыць, моў, да раёнаў прамысловых, а ў нас раён сельскагаспадарчы, і рабіць быццам-бы няма чаго.

Гэта глыбокая і шкодная памылка. Усе раёны з'яўляюцца прамысловымі і сельскагаспадарчымі. У кожным раёне могуць і павінны быць створаны цэхі і арцелі па бытавому абслугоўванню насельніцтва, ёсць прыродныя рэсурсы глін для цэглы, чарапіцы, керамічных вырабаў, сельскагаспадарчая сыравіна для прамысловай перапрацоўкі: лён, канаплі, гародніна, дзікарастучыя ягады і грыбы.

Амаль ва ўсіх раёнах ёсць сыравіна для лесахімічных і прамысловых арцелей. А ў рэспубліцы, к слову сказаць, з двухсот раёнаў у 70 няма нават райпромкамбінатаў, у тым ліку па Мінскай вобласці ў 10 раёнах. Зусім ясна, што ў гэтых раёнах не клапаціліся аб развіцці мясцовай прамысловасці і прамысловай кааперацыі.

Да гэтага часу вельмі мала думалі над тым, каб замяніць вострадэфіцытную сыравіну, і ў асаблівасці металы, — мясцовай сыравінай. Для гэтага ёсць у Беларусі велізарнейшыя магчымасці. Так, напрыклад, рэспубліка штогод адчувае патрэбу ў 20.000 пагонных метраў каналізацыйных труб. Многія заводы, раённыя цэнтры і гарады адчуваюць невыгоду ад недастаткова развітай або зусім адсутнічаючай каналізацыі, хоць маюць фінансавыя магчымасці яе правесці, але чаго не могуць зрабіць, так як няма труб. А разам з тым, у БССР ёсць багацейшыя сыравінныя рэсурсы спецыяльных глін, дазваляючыя арганізаваць выраб керамічных каналізацыйных труб. Такія трубы прымяняюцца ў некаторых буйнейшых гарадах, у асаблівасці на Украіне. Трэба арганізаваць гэту вытворчасць і высвабадзіць краіне велізарную колькасць чыгуну.

Многія арцелі вырабляюць вялікую колькасць жалезных ложкаў, трацяць на гэта метал. У той-жа час можна наладзіць выраб вельмі добрых драўляных ложкаў, якія будуць больш прыгожымі, эручнымі і танцымі.

Велізарную колькасць метала можна замяніць для вырабу рознага роду прадметаў шырокага спажывання — косцю, шклом, пластмасай, галалітам і г. д.

Вырашэнне гэтага пытання мае найвялікшае значэнне, бо дазваляе высвабадзіць метал для больш важных дзяржаўных патрэб, ліквідуе залежнасць вырабу многіх тавараў шырокага спажывання ад дэфіцытнага метала.

Асабліва спрыяючыя ўмовы для найшырэйшага развіцця ў Беларусі мае мясцовая харчовая прамысловасць. При дастатковай ініцыятыве і ўмелым скарыстанні мясцовых рэсурсаў у многа разоў больш можна даць на рынак мяса, рыбы, кансерваў, гародніны і плода-ягадных вырабаў.

У Беларусі звыш 5.000 азёр з плошчаю 140 тыс. гектараў, каля 4,5 тыс. кілометраў прамысловых рэк і 1.300 гектараў прамысловых прудоў, а рыбы ўсяго вылаўлена ў 1940 годзе нямногі: больш 56 тыс. цэнтнераў. Велізарная колькасць азёр, прудоў і рэк не аблаўліваецца. Штучным разводжаннем рыбы займаюцца вельмі мала. Неабходна прымусіць займацца лоўляй і разводжаннем рыбы ўсе гандлюючыя арганізацыі, райхарчпромкамбінаты і калгасы. Калгасныя пруды, у якіх разводзіцца рыба, налічваюцца адзінкамі. Ужо ў гэтым годзе неабходна вылавіць рыбы не менш 120 тыс. цэнтнераў. Тады патрэбнасць рэспублікі ў рыбе будзе забяспечана поўнасцю.

У рэспубліцы ёсць велізарная база для пастаноўкі жывёлы на адкорм. На адных толькі спіртзаводах гадавы выхад барды складае звыш 100 тыс. тон. Гэта дазваляе паставіць на адкорм такую колькасці жывёлы, якая забяспечыць дадатковае атрыманне не менш 5.800 тон высокаякаснага мяса. На піваварных заводах гадавы адыход саладзіна складае каля 8 тыс тон, але ён да апошняга часу не скарыстоўваецца для адкорму жывёлы.

У сістэме Упраўлення сельгасмукамолля 1.276 млынноў, на якіх таксама можна арганізаваць свінаадкорм. Апрача гэтага, ёсць адыходы ў крухмала-патачнай і хлеба-пякарнай прамысловасці — у выглядзе вотрубей, сметкі, крошак хлеба; ёсць адыходы на плодавінзаводах, на прадпрыемствах грамадскага харчавання. Калі заняцца свінаадкормам па-гаспадарску, — а гэта мы павінны зрабіць — то можна будзе насыціць рынак вялікай колькасцю мяса.

Велізарныя магчымасці ў малочна-масларобчай прамысловасці па выпуску кефіра, сыраквашы, сыру, творагу, на аснове скарыстання адыходаў.

Трэба максімальна развіць засолку гародніны і яе перапрацоўку, асабліва квашэнне капусты. Гандлюючыя арганізацыі а таксама мясцовыя партыйныя і совецкія арганізацыі павінны дабіцца такога становішча, каб бульба, капуста, морква і іншая гародніна была ў продажы заўсёды і ў дастатковай колькасці.

*) Друкуецца па скарочанай стэнаграме.

(Працяг прамовы т

Працяг прамовы тав. П. К. Панамарэнка

на сходзе партыйнага актыва гор. Мінска 28 студзеня 1941 г.

Надзвычайна цікавым з'яўляецца пытанне аб арганізацыі вырабу цукру. У Беларусі існавалі цукровыя заводы, пераважныя на мясцовай сыравіне. У 1827—1830 гг. узніклі такія заводы ў Гродненскай губерні, некалькі пазней у Мінскай і ў Гомельскай. Гэта былі, праўда, невялікія, саматужнага тыпу, прадпрыемствы, з прымітыўным абсталяваннем. Яны хутка спынілі сваё існаванне, не вытрымаўшы канкурэнцыі з хутка развіваючайся цукровай прамысловасцю ў ўдзвіных раёнах Расіі. Аднак, іх выворчасць была аснавана на мясцовай сыравіне—бураках.

Навукова-даследчы інстытут харчовай прамысловасці БССР, Інстытут сельскай гаспадаркі Акадэміі навук БССР і Усесаюзны навукова-даследчы інстытут буракасення праводзілі ў радзе раёнаў Беларусі опыты па культывіраванню цукровых буракоў на мінеральных балотных глебах. Пры чым, былі атрыманы станоўчыя вынікі як па ўраджайнасці, так і цукровасці. Ураджайнасць атрымана ў межах ад 225 да 300 цнт., у некаторых выпадках да 500 цэнтнераў з гектара, з цукровасцю 15—18 процантаў.

Вынікі сяўбы цукровых буракоў, а таксама тое, што цукровая прамысловасць існуе ў Літоўскай і Латвійскай ССР, расталожаных больш на поўнач, сведчыць аб тым, што ў нашай рэспубліцы ёсць усе ўмовы для культывіравання цукровых буракоў.

Пытанне аб стварэнні ў рэспубліцы мясцовай цукровай прамысловасці зусім паспела і патрабуе практычнага вырашэння. Для гэтага патрэбна ўнядрыць у калгасах пасевы цукровых буракоў для прамысловай вытворчасці.

Вясной бягучага года трэба засеяць ужо не менш 4—5 тысяч гектараў цукровымі буракамі і дадаткова вывучыць пытанне аб пасевах цукровых буракоў на асушаных тарфяніках. Папярэднія вынікі паказваюць магчымасць атрымання велізарных ураджаяў цукровых буракоў—паралку 700—800 цнт., з аднаго гектара. У гэтым выпадку ў Беларусі адкрываецца велізарнейшая перспектыва ў арганізацыі цукровай прамысловасці.

Рэзервы і крыніцы нашы невычарпальны. У працэсе рэалізацыі пастановы СНК СССР і ЦК ВКП(б) «Аб мерапрыемствах па павелічэнню вырабу тавараў шырокага спажывання і харчоў з мясцовай сыравіны» нашы таварышы ў сёлах, раёнах і абласцях іх адпукаюць і ў велізарнай колькасці.

Рашэнне ЦК ВКП(б) і СНК СССР цалкам прасякнута большэвіцкімі клопатамі нашай партыі аб задавальненні растучых патрэб працоўных Совецкай краіны. Яно развязвае ініцыятыву мясцовай прамысловасці, прамысловай кааперацыі і прадстаўляе ім найшырэйшыя магчымасці ў справе павелічэння вырабу тавараў шырокага спажывання. Можна сказаць прама, што з выхадам гэтай гістарычнай пастановы змецены ўсе рагаткі і перашкоды на шляху развіцця мясцовай прамысловасці і прамысловай кааперацыі. Больш таго, — пастанова прадугледжвае аказанне мясцовай прамысловасці і прамысловай кааперацыі значнага фінансавага падтрымання, расшыраны магчымасці ўнелемітных затрат і банкаўскага крэдытавання, накапленні прадпрыемстваў пакідаюцца ў распараджэнні выканкомаў Совецтаў. Адмяняецца існаваўшая практыка цэнтралізаванага размеркавання прадуктаў і тавараў, выпрацоўваемых мясцовай прамысловасцю, у рэзультаце чаго стваралася становішча, калі мясцовыя партыйныя і совецкія органы і мясцовая прамысловасць слаба былі зацікаўлены ў расшырэнні вырабу тавараў з мясцовай сыравіны, бо гэтыя тавары не паступалі на мясцовы рынак. Зараз уся прадукцыя раённай і абласной прамысловасці і прамысловай кааперацыі, выпрацоўваемая з адыходаў і мясцовай сыравіны,—поўнасцю, а з дзяржаўнай недэфіцытнай сыравіны—на 50 проц., па спіску зацверджанаму Эканомсоветам, астаецца на месцы.

Гэта ў велізарнай ступені павінна развязаць ініцыятыву гандлюючых і вырабляючых арганізацый і мясцовых совецкіх і партыйных органаў.

На XVII з'ездзе партыі таварыш Сталін сказаў, што «Неабходна развязаць мясцовую совецкую прамысловасць, даць ёй магчымасць праявіць ініцыятыву ў справе вырабу тавараў шырспажыву і аказаць ёй магчымую дапамогу сыравінай і сродкамі».

Гэтай мыслю таварыша Сталіна пранізана ўсё рашэнне СНК СССР і ЦК ВКП(б).

Зараз уся справа ў тым, як возьмуцца за рэалізацыю гэтага рашэння раённыя партыйныя, совецкія, прафсаюзныя, камсамольскія і гандлюючыя арганізацыі. Цэнтр цяжару гэтай работы ляжыць у раёне, у абласці, і па тым, як будзе расці і развівацца выраб тавараў шырокага спажывання і харчоў з мясцовай сыравіны, партыя і ўрад будуць ацэньваць работу мясцовых совецкіх і партыйных кіраўнікоў. **(Апладысменты).**

Стаханаўская выпрацоўка

ГОМЕЛЬ, 30 студзеня. **(Па тэлефону).** Стругальшчык Гомельскага вагоннага ўчастка тав. Марачэўскі, уключыўшыся ў спаборніцтва імені XVIII Усесаюзнай партыйнай канферэнцыі, абавязаўся выконваць дзённую норму на 400 проц. Сваё абавязацельства тав. Марачэўскі значна перавыконвае. 7 студзеня ён даў 1.216 проц. нормы, 8 студзеня—звыш 700 проц., 15 студзеня—1.104 проц., 21 студзеня—568 проц., 30 студзеня—1.389 проц.

Тав. Марачэўскі дае не толькі высокую выпрацоўку, але і добрую якасць прадукцыі.

Послехі рабочых чыгуначнай станцыі Бярэзіна

БАБРУЙСК. Калектыў рабочых чыгуначнай станцыі Бярэзіна рыхтуе выдатныя вытворчыя падарункі XVIII Усесаюзнай партыйнай канферэнцыі.

Змена дзяжурнага па станцыі тав. Юшкаўца загрузіла састаў у 35 вагонаў за 1 гадзіну 50 мінут. Другі дзяжурны па станцыі тав. Несцярэнка таксама дабіўся скарачэння прастояў поезда на 1 гадзіну супроць нормы.

Узорна працуюць стрэлачнікі Фёдар Марчанка і Нікіфар Іваноў і саставіцель паяздоў Іван Рыленка, атрымаўшыя наркомаўскія прэміі за чоткую безаварыйную работу ў 1940 годзе. Тав. Рыленка зменную норму штодзённа выконвае на 126—130 проц.

Л. КУХАРАЎ.

СПАБОРНІЦТВА ПАМІЖ ШКОЛАМІ ФЗА

БАРАНАВІЧЫ. **(Кар. «Звязды»).** Рыхтуючыся да XVIII Усесаюзнай партыйнай канферэнцыі калектыў выкладчыкаў, майстраў і настаўнікаў Слонімскай школы ФЗА № 15 абавязаўся датэрмінова, г. зн. да 1 мая 1941 года, поўнасцю закончыць вытворчую і навучальную праграму, падрыхтаваць для соцыялістычнай прамысловасці высокакваліфікаваныя кадры слесараў-вадаправодчыкаў, цесляроў, кавалёў, сталяроў і іншых спецыяльнасцей.

З ліку вучняў за гэты тэрмін будзе падрыхтавана 50 варашылаўскіх стралкоў і 140 значкістаў ПВХА.

На соцыялістычнае спаборніцтва выклікана Навагрудская школа ФЗА.

У мінскім Палацы пінераў адкрыт пакой Леніна і Сталіна. У ім сабраны дакументы і матэрыялы аб жыцці і дзейнасці В. І. Леніна і І. В. Сталіна. На здымку — рэбяты ў новаадкрытым пакоі Леніна і Сталіна. Фото М. Мінковіча.

ЗА ВЫСОКУЮ ПІСЬМЕННАСЦЬ І КУЛЬТУРУ МОВЫ ВУЧНЯЎ

Барацьба за культуру чытання, за культуру пісьма, за культуру мовы вучняў з'яўляецца адной з галоўных задач нашай школы ў справе выхавання новага пакалення. Але многія настаўнікі, кіраўнікі аддзелаў народнай асветы зусім мала ўвагі аддаюць выкладанню мовы.

Звычайна асобныя работнікі народнай асветы скардзяцца на тое, што паспяховасць вучняў пягне ўніз руская мова і што з пісьменнасцю і паспяховасцю па беларускай мове і літаратуры справа абстаіць добра. Гэтыя людзі глыбока памыляюцца. Пры праверцы кантрольных дыктантаў па беларускай мове выявілася, што ў Кармянскай беларускай сярэдняй школе ў 10 класе «А» (настаўнік т. Кардымон) з 30 работ 29 дрэнных, а ў 4 класе (настаўніца т. Якушэнка) з 26 работ 23 дрэнных, у 7 класе Кармянскай рускай няпоўнай сярэдняй школы (настаўнік т. Караткевіч) з 19 работ 17 дрэнных.

Чым тлумачыцца такое становішча?

Адной з аспоўных прычын з'яўляецца тое, што настаўнікі нядобрасумленна рыхтуюцца да заняткаў, не чытаюць метадычную літаратуру і не павышаюць свой агульнаадукацыйны ўзровень. Настаўнікі Кармянскай рускай няпоўнай сярэдняй школы тт. Лібман і Аўтушкоў, настаўніца Лебядзеўскай няпоўнай сярэдняй школы Жлобінскага раёна т. Шырокая і іншыя абмяжоўваюцца адным з відаў пісьмовых работ—кантрольнымі дыктантамі, нерэгулярна правяраюць хатнія і класныя заданні, не сочаць за чыстатой мовы вучняў.

Амаль усе выкладчыкі беларускай мовы і літаратуры абмяжоўваюцца пры выкладанні мовы толькі граматыкай, не скарыстоўваюць для практыкавання тэксты з мастацкай літаратуры. Яны не прывучаюць вучняў працаваць над тэкстам, не ўжываюць розныя віды пісьмовых работ: сачыненні, пераказы, ізлажэнні. Калі-б гэтыя работы праводзіліся, вучні з большай актыўнасцю і цікавасцю вывучалі-б мову.

Многія вучні, скончыўшы сямігодку, або дзесяцігодку, не ўмеюць напісаць заяву, пісьмо, акт, артыкул у насценную газету, і толькі таму, што пры вывучэнні мовы ў школе яны былі адарваны ад практычнага жыцця. А над гэтым мала хто з настаўнікаў-мовазнаўцаў думае.

Часта выкладчыкі беларускай мовы скардзяцца на тое, што ў старшых класах мала гадзін адводзіцца на яе вывучэнне. А чаму-б выкладчыку беларускай мовы не дагаварыцца з выкладчыкам рускай мовы і літаратуры, на якім раздзеле пры вывучэнні сінтаксіса трэба больш спыніцца, бо розніцы паміж рускім і беларускім сінтаксісам у адносінах правілаў амаль няма. Такое супрацоўніцтва ў жлобінскай сярэдняй школе № 1 дало добрыя вынікі.

Лепш абстаіць справа з выкладаннем беларускай мовы і літаратуры там, дзе наладжан кантроль з боку дырэктара і завуча школы, там, дзе кантралёруюць і дапамагаюць выкладчыкам аддзелы народнай асветы.

Насценны друк у школе таксама парэпен адыграць вялікую ролю ў барацьбе за пісьменнасць. Але ў большасці нашых школ (Лукаўская сярэдняя школа Жлобінскага раёна, жлобінская сярэдняя школа № 1, Журавіцкая беларуская сярэдняя школа і інш.) насценныя газеты выпускаюцца на рускай мове, не гледзячы на тое, што гэта школы беларускія. У газетах сустракаецца многа памылак. Дарэчы трэба адзначыць, што ў многіх беларускіх школах абласці толькі родная мова і літаратура выкладаюцца на беларускай мове, а астатнія дысцыпліны выкладаюцца на рускай або на «сумесі» абодвух моваў. Гэта можна наглядаць на ўроках выкладчыка гісторыі Журавіцкай сярэдняй школы т. Родзікава, выкладчыка геаграфіі Кармянскай сярэдняй школы т. Якушэнка, выкладчыка гісторыі Лебядзеўскай няпоўнай сярэдняй школы Жлобінскага раёна т. Малько і іншых.

Да гэтага часу ў нас яшчэ няма наглядных дапаможнікаў па беларускай мове, як табліц, схем. Аднак Наркомасветы БССР гэта чамусьці не турбуе.

Істотнай прычынай нізкай пісьменнасці вучняў з'яўляецца завышэнне ацэнак ведаў асобнымі настаўнікамі. Напрыклад: настаўніца 4 класа Рагачоўскай сярэдняй школы № 1 т. Эпштэйн за 8—10 памылак ставіць пасрэдна, пры тым сама прапускае многа памылак.

Было-б няправільна думаць, што ўсе выкладчыкі-мовазнаўцы Гомельскай абласці працуюць дрэнна. У нас ёсць немала педагогаў—майстраў сваёй справы, якія вывучэнню мовы аддаюць усю сваю энергію і здольнасці. Да іх адносяцца выкладчыкі г. Гомеля тт. Манькова (школа № 1 імені Комінтэрна), Іваноў (школа № 5 імені К. Лібкнехта), Жарын (школа № 11 імені К. Маркса) і інш.

Выкладчыкі абавязаны больш працаваць над сабой, любіць свой прадмет, сваю школу. Пры гэтай умове мы даб'ёмся высокай пісьменнасці вучняў, высокай культуры мовы.

І. Д. ФАМІЦКАЯ,
Інспектар-метадыст Гомельскага абл-педкабінета.

Заселім багатыя камчацкія землі

XVIII з'езд ВКП(б) у сваіх рашэннях адзначыў неабходнасць усямерна скарыстоўваць багацці Далёкага Усхода, у мэтах далейшага ўмацавання нашай народнай гаспадаркі. На Далёкім Усходзе да гэтага часу яшчэ не асвоены вельмі добрыя пладародныя землі і багацці непраў, маючых руду, вугаль, нафту і іншыя каштоўнейшыя выкапні.

Каб асвоіць багацці Далёкага Усхода, трэба засяліць гэты цудоўны край. Урад адпускае вялікія сродкі на перасяленне сем'яў калгаснікаў і працоўных аднаасобнікаў з малазямельных раёнаў у многазямельныя раёны Далёкага Усхода.

З раёнаў Мінскай і іншых абласцей БССР намечана перасяленне ў раёны Камчацкай абласці.

Поўвостраў Камчатка размешчан на ўсходзе Совецкага Саюза і ўваходзіць у Хабараўскі край. З усхода яго амывае Ціхі акіян, з захада — Охоцкае мора.

Камчатка — край невычарпальных прыродных багацтваў. Яе землі пладародны, воды багаты рыбай, у лясах многа ягад, дзічы і звяроў. З камчацкай рыбы (лосось і сельдзь) робяцца кансервы, якія славяцца не толькі на нашым совецкім рынку, але і за граніцай. Штогод тут вылаўліваюцца сотні тысяч цэнтнераў траскі, навагі, камбалы, карупкі і іншай рыбы.

Каля берагоў Камчаткі ідзе ўлоў крабаў. Плавучыя кансервныя заводы выпускаюць мільёны банак крабавых кансерваў, якія разыходзяцца ва ўсе канцы Совецкага Саюза.

Камчатка адыгрывае важную ролю і ў пушнінным гаспадарцы краіны. Яна дае высакаякасны мех собаля, лісіцы, гарнастая, вавёркі, выдры і іншых звяроў. Пушны промысел дае вялікія даходы камчацкім калгаснікам.

Паляводства — адна з асноўных галін сельскай гаспадаркі камчацкіх калгасаў. Камчацкая зямля — пладародная, асабліва ў цэнтры поўвострава, па даліне рэкі Камчаткі. Гэта Мількоўскі і Усць-Камчацкі раёны. У Петрапаўлаўскім і Большэрэцкім раёнах таксама высяваюць зернавыя культуры і добра растуць: бульба, капуста, буракі, морква, рэпа, салат, гуркі і цыбуля.

Характэрна, што яшчэ 6 — 7 год таму назад для харчавання насельніцтва на Камчатку завозілі амаль усе віды прадуктаў. Цяпер патрэбы насельніцтва амаль поўнасцю забяспечваюцца сваёй гароднінай і іншымі прадуктамі.

Калгасы Камчаткі маюць усе магчымасці атрымліваць высокія ўраджаі. Расце заможнасць калгаснікаў. Многія з іх яшчэ ў 1939 годзе атрымалі на свае працадні па 9.500 рублёў грашыма. Ёсць калгасы, дзе на працадзень прыпадае па 12 і больш рублёў. У кожным калгасе ёсць дзіцячыя яслі, школы, хаты-чытальні, многія калгасы радыёфіцыраваны і маюць тэлефонную сувязь з раённымі цэнтрамі.

Калгаснікі сельгасарцелі «Чырвоны сцяг», Кірганскага сельсовета, Мількоўскага раёна, на кожны працадзень атрымалі па 4 кг. зернавых, 4 кг бульбы і па 7 руб. 80 кап. грошай. Калгаснікі сельгасарцелі «Шлях Ільіча» (с. Елізава, Петрапаўлаўскага раёна) на кожны працадзень, акрамя зернавых і гароднины, атрымалі па 12 рублёў.

Камчатка багата сенажацямі і пасбішчамі. Зараз развіваецца садоўніцтва. Усё-ж многа зямель і іншых прыродных багацтваў астаюцца неасвоенымі. Каб поўнацэнна скарыстаць іх, патрэбны рабочыя рукі.

У жніўні 1940 года на Камчатку прыбыла трупа калгаснікаў-перасяленцаў з Старадарожскага, Мінскага, Пухавіцкага і іншых раёнаў Мінскай абласці. Вось што расказвае адзін з перасяленцаў Барыс Грыгор'евіч Церош (з вёскі Сялец, Старадарожскага раёна).

«Добры край, прыгожы, багаты. Па праўдзе кажучы, мы крыху баяліся. Пра Камчатку гаварылі рознае. Я і то падумаў астацца са сваёй сям'ёй ва Владзівастоку. Жонка вельмі палохалася. Потым перадумаў, рашыў ехаць, і добра зрабіў. Калі-б не хлусня подлых людзей, больш-бы гаспадарак прыехала на Камчатку. Цяпер мы напішам у родныя сёлы пісьмы і раскажам, якія нам далі дамы, як добра сустрэлі, аб камчацкай зямлі напішам. Я ўпэўнен, што прыедуць да нас яшчэ перасяленцы. Добрыя работнікі прыедуць. Нам-та яны паверацъ.

Агледзеўся я тут крыху, бачу, што не ўсе ў калгасе добра працуюць, а некаторыя проста не ўмеюць, не разумеюць зямлю. А мы, хлебаробы, увесь час на зямлі, умеем на ёй працаваць. Мы мясцовых жыхароў навучым, як трэба за зямлёй даглядаць. Добра будзем жыць.

Вось садоў фруктовых тут малавата. Гэта дрэнна. Сады абавязкова трэба разводзіць. Расці фруктовае дрэва тут будзе, клімат падыходзячы. Я абавязкова займуся садоўніцтвам, праз тры-чатыры гады будзе ля майго дома добры сад».

Можна прывесці многа падобных расказаў.

Дзяржава прадастаўляе вялікія ільготы і дапамогу калгаснікам, якія ў групавым парадку перасяляюцца ў раёны Камчацкай абласці, Хабараўскага края. Перасяленцам, перш за ўсё, прадастаўляецца бясплатны праезд з сям'ёй, праваз жывёлы і маёмасці да 2 тон, харчы ў дарозе, а таксама медыцынскае абслугоўванне. 50 проц. кошту пабудаваных для перасяленцаў дамоў і знадворных будынкаў прымаецца за кошт дзяржавы. Астатняя частка пакрываецца перасяленцамі за лік 15-гадовага крэдыта з пагашэннем яго роўнымі часткамі, пачынаючы з чацвертага года перасялення.

За кошт дзяржавы праводзяцца работы па раскарчоўцы і падняцію цаліны, па абвадненню і асушцы зямель у калгасах.

Выдаткі калгасаў на адміністратыўна-гаспадарчае, школьнае і медыка-санітарнае будаўніцтва поўнасцю ідуць за кошт дзяржаўнага бюджэта. Апрача таго, прыехаўшым сем'ям чырвонаармейцаў дзяржава адпускае сродкі для набыцця каровы (50 проц. сумы беззваротна і 50 проц.— у пазычку, тэрмінам на 5 год), выдаецца дзяржаўная дапамога ў размеры 500 руб. на кожную сям'ю.

Бескароўныя перасяленцы таксама атрымліваюць крэдыт на набыццё каровы. Крэдыт пагашаецца на працягу 5 год, пачынаючы з другога года перасялення. На гаспадарчае абзавядзенне кожнай сям'і таксама выдаецца крэдыт у размеры 1000 рублёў, тэрмінам на 5 год.

З перасяленцаў у месцах ранейшага жыхарства знімаюцца ўсе нядоімкі па сельгаспадатку, культзбору, страхавых плацяжах і абавязковых дзяржаўных пастаўках. Усе калгаснікі-перасяленцы, а таксама калгасы, якія прымаюць іх да сябе, аслабяняюцца ад сельгаспадатку, грашовага падаходнага падатку, культзбору, паставак дзяржаве зернавых культур, мяса, малака, воўны і масла, а таксама аслабяняюцца ад кантрактацыі соі, гароднины і ільну тэрмінам на 10 год.

Калгаснікі-перасяленцы і перасяленчыя калгасы аслабяняюцца ад платы за драўніну тэрмінам на 2 годы. Перасяленцам прадастаўляецца харчовая ссуда ў размеры да 3 цэнтнераў хлеба на кожную сям'ю з пагашэннем яе натурай на працягу 2-х год з дня выдачы.

Апрача пералічаных асноўных ільгот, у мэтах аблягчэння пераезду, перасяленцам дазваляецца ў месцах выезду здаваць сваю жывёлу, хлеб, фураж і бульбу на бліжэйшыя заготпункты, з тым, каб на месцы пасялення атрымаць роўнацэнную колькасць жывёлы і прадуктаў па прад'яўленню імяннога квіта і перасяленчага білета.

Гэта далёка не поўны пералік выгад, якія атрымліваюць перасяленцы ва ўсходнія раёны нашай радзімы.

Прыязджайце, таварышы калгаснікі, у раёны далёкай Камчаткі! Вас чакаюць велізарныя неасвоеныя багацці, вас чакаюць велічныя перспектывы для творчай, натхнёнай працы.

М. Ф. МАЛУШЭНКА,
упаўнаважаны Камчацкай абласці, Хабараўскага края.

Памяці І. В. Бабушкіна

(Да 35-годдзя з дня смерці)

На беразе Байкала, там, дзе цяпер знаходзіцца чыгуначнае дэпо ст. Мысовая, раней стаяў драўляны сарай і каля яго жоўты паркан. Тут 31 студзеня 1906 года карная экспедыцыя расстраляла выдатнага большэвіка—рабочага, вучня і саратніка Леніна — Івана Васільевіча Бабушкіна.

Бабушкін не сказаў жандарам свайго прозвішча. Царскія каты, тварыўшыя расправу над рэвалюцыйнымі рабочымі Сібіры без суда і следства, так і не даведаліся, хто быў гэты, смела глядзеўшы ў вочы, не прасіўшы літасці чалавек, расстрэлены імі ў ліку шасці на ст. Мысовай.

Вестка аб геройскай смерці Бабушкіна дайшла да Леніна толькі ў 1910 годзе.

Владзімір Ільіч з гораччу пісаў:

«Мы жывем у праклятых умовах, калі магчыма такая рэч: буйны партыйны работнік, гордасць партыі, таварыш, які ўсё сваё жыццё беззаветна аддаў рабочай справе, прападае без весці. І самыя блізкія людзі, як жонка і маці, самыя блізкія таварышы годамі не ведаюць, што сталася з ім...» (Ленін, т. XIV, стар. 396).

* * *

І. В. Бабушкін нарадзіўся 15 студзеня 1873 года ў сяле Ледзенгскім, Вялагодскай абласці. Яго бацька, селянін-бядняк, працаваў на Ледзенгскіх солеварнях.

І. Бабушкіну ледзь мінула пяць год, калі памёр бацька. Астаўшыся з трыма малалетнімі дзецьмі, маці вымушана была ў пошуках работы перасхаць у Піцер.

З дзесяці год Іван Васільевіч пачаў працаваць у дробнай краме на разносны тавараў. Затым ён паступіў вучнем у тарпедную майстэрню Кранштацкага порта, дзе атрымліваў па 20 кап. у дзень. Толькі ў чэрвені 1891 года яму ўдалося трапіць на Семянікоўскі завод у Піцеры ў якасці слесара. Тут яму кожны дзень прыходзілася прападаць звышчасова, а іншы раз па два дні падрад аставацца ў майстэрні. Да кватэры было 20 мінут хады, але празмерна працяжная работа настолькі знясільвала яго, што, здаралася, ён засыпаў на ходу і прачынаўся ад удару аб ліхтарны слуп. «Адкрыеш вочы,—успамінаў Бабушкін,—і зноў ідзеш, і зноў засынаеш і бачыш сон, нібы плывеш па лодцы па Неве і ўдараешся носам у бераг...»

Бесчалавечная эксплаатацыя выклікала абурэнне ў рабочых. Калі Бабушкін пазнаёміўся з нелегальнай літаратурай і рабочымі-рэвалюцыянерамі, ён стаў актыўнейшым удзельнікам рабочых гурткоў, пачаў наведваць вячэрне-нядзельную школу, дзе выкладалі Н. К. Крупская, Л. М. Кніповіч і іншыя рэвалюцыянеркі.

З восені 1894 года Бабушкін займаўся ў гуртку, якім кіраваў В. І. Ленін. З «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» мы ведаем, з якім захапленнем адзываўся Іван Васільевіч аб гэтых занятках. Ленін стараўся выклікаць сярод слухачоў ажыўленую дыскусію, гарачае абмеркаванне пастаўленых пытанняў. Такім чынам рабочыя прывучаліся да замастойных выступленняў і работы над кнігай. Заняткі ў гуртку Ленін ілюстрываў канкрэтнымі фактамі з жыцця мясцовых рабочых. Владзімір Ільіч часта даручаў сваім слухачам сабраць на прадпрыемствах весткі аб заработнай плаце, аб рабочым дні, штрафах і т. д. Сабраныя такім шляхам весткі Ленін скарыстоўваў і для масавай палітычнай агітацыі, якую стаў весці арганізаваны ім з рабочых маркскіх гурткоў Піцера «Саюз барацьбы за вызваленне рабочага класа».

У лістоўках, якія распаўсюджваліся на прадпрыемствах, «Саюз барацьбы» чотка фармуліраваў канкрэтныя патрабаванні рабочых у адносінах умоў працы і раз'ясняў палітычныя задачы, заклікаў да барацьбы з царскім урадам.

Першая лістоўка была адрасавана рабочым Семянікоўскага завода і напісана Леніным пры ўдзеле Бабушкіна ў канцы 1894 года.

Іван Васільевіч збіраў матэрыялы для лістовак, распаўсюджваў пракламацыі «Саюза барацьбы» на прадпрыемствах, узнімаў рабочых на барацьбу супроць гаспадароў і царызма. Хутка ён праявіў свае незвычайныя арганізатарскія здольнасці. Калі Леніна і іншых дзеячоў «Саюза барацьбы» арыштавалі (снежань 1895 г.), Бабушкін здолеў самастойна кіраваць рэвалюцыйнай работай на радзе прадпрыемстваў. У гэты час ён піша вядомую лістоўку «Што такое соцыяліст і палітычны злачынец?», у якой раз'ясняе, хто з'яўляецца сапраўднымі абаронцамі і кіраўнікамі рабочых у барацьбе супроць царызма і капіталізма.

Але і Бабушкін нядоўга аставаўся на волі. Яго арыштавалі ў студзені 1896 года і больш года пратрымалі ў турме. У лютым 1897 года ён быў высланы ў Екацерынаслаў пад яўны нагляд паліцыі.

Паступіўшы слесарам на Брянскі завод, Бабушкін адразу звязаўся з рэвалюцыйнымі арганізацыямі і рабочымі гурткамі. Тут ён поўнасцю прымяніў волыт сваёй работы ў ленінскім «Саюзе барацьбы»: арганізаваў падпольную друкарню, пачаў выдаваць і распаўсюджваць лістоўкі. Многія стачкі на заводах Екацерынаслава закончыліся перамогай рабочых. Паліцыя ўзмоцнена расшуквала друкарню і распаўсюджвальнікаў пракламацый. Бабушкін быў вымушан перайсці на нелегальнае становішча, затым выехаць з Екацерынаслава. Летам 1900 года паліцыя выследзіла яго ў Смаленску, але Іван Васільевіч скрыўся і адтуль: Ленін накіраваў яго ў Орэхава-Зуева, як агента арганізуемай заграніцай агульнарускай палітычнай газеты «Искра».

Ленін даў бліскучы водзыў аб рабоце Бабушкіна ў «Искре»:

«Пакуль Іван Васільевіч астаецца на волі, «Искра» не церпіць недахопу ў чыста-рабочых карэспандэнцыях. Пратлядзіце першыя 20 нумароў «Искры», усе гэтыя карэспандэнцыі з Шуі, Іванава-Вазнесенска, Орэхава-Зуева і іншых месц цэнтра Расіі: амаль усе яны праходзілі праз рукі Івана Васільевіча, які стараўся ўстанавіць самую цесную сувязь паміж «Искрой» і рабочымі» (Ленін. Творы, т. XIV, стар. 396—397).

Карэспандэнцыі Бабушкіна паказвалі кашмарныя ўмовы жыцця і працы рабочых, самавольства мясцовых улад і фабрыкантаў над імі. Дадаткам да № 9 «Искры» надрукаван адказ І. В. Бабушкіна фабрычнаму інспектару В. Дадонаву, узвёўшаму паклёп на іванава-вазнесенскіх рабочых на старонках журнала «Русское богатство». Тут ярка праявіўся ўласцівы Бабушкіну талент памфлетыста.

Вялікую работу вёў Бабушкін у мясцовай партыйнай арганізацыі. Ён арганізаваў Орэхава-Багародскі раённы камітэт партыі, які ў кастрычніку 1901 года першым адкрыта прызнаў «Искру» сваім кіруючым органам. К канцу 1901 года Орэхава-Багародская партыйная арганізацыя налічвала ў сваіх радах каля 100 рабочых, мела рад прапагандысцкіх гурткоў і падтрымлівала сувязь з соцыял-дэмакратамі Дрэзны, Лікіна, Багародска, Гарадзішч, Паўлава-Пасада і т. д. Бабушкін асабіста ажыццяўляў сувязь з «Паўночным рабочым саюзам», з Маскоўскай партыйнай арганізацыяй і працаваўшым там Н. Э. Бауманам.

Іван Васільевіч зарэкамендаваў сябе выдатным прафесіянальным рэвалюцыянерам. Па даручэнню Леніна ён не раз ездзіў у Маскву, каб прабрацца на сходы, арганізаваныя зубатаўцамі, і выступіць перад рабочымі, выкрыць дзейнні арганізацый «паліцэйскага соцыялізма», напісаць у «Искру» аб гэтых сходах. Ленін пісаў потым: «...Калі Зубатаў, ахраннік, наладжваў чорнасоценныя рабочыя сходы і рабочыя таварыствы для лоўлі рэвалюцыянераў і для барацьбы з імі, мы пасылалі на гэтыя сходы і ў гэтыя таварыствы членаў нашай партыі (я асабіста памятаю з ліку іх тав. Бабушкіна, выдатнага піцерскага рабочага, расстрэлянага царскімі генераламі ў 1906 годзе), якія устанаўлівалі сувязь з масай, злаўчаліся весці сваю агітацыю і вырывалі рабочых з-пад уплыву зубатаўцаў» (Ленін. Творы, т. XXV, стар. 198).

З дапамогай правакатара паліцыя ў пачатку 1902 года зноў арыштавала Бабушкіна і адправіла яго ў Екацерынаслаў.

Аднак летам 1902 года Бабушкіну ўдалося ўцячы з турмы, пераправіцца цераз граніцу і прабрацца ў Лондан да Леніна.

«Многа перагаворана было там, многа пытанняў абмеркавана сумесна»,—успамінаў Владзімір Ільіч аб гэтай сустрэчы (Ленін. Творы, т. XIV, стар. 397).

Па просьбе Леніна Іван Васільевіч у Лондане напісаў свае ўспаміны, якія з'яўляюцца яркім, найцікавейшым дакументам з гісторыі «Саюза барацьбы за вызваленне рабочага класа».

Ленін накіраваў Бабушкіна ў Піцер, дзе ў гэты час ленінцы-іскраўцы вялі ўпорную і вострую барацьбу з «эканамістамі».

Бабушкін павёў гэту барацьбу так рашуча, што Ленін у сваім пісьме (студзень 1903 г.) асабліва адзначыў яго энергічныя паводзіны і прасіў «прадаўжаць у тым-жа баявым духу, не дапускаючы ні малейшых хістанняў» (Ленінскі зборнік VIII, стар. 317).

Але Бабушкін у студзені 1903 года быў арыштаван і выслан на пяць год у Верхаянск—самае халоднае месца зямнога шара.

Аднак і тут Іван Васільевіч не спыніў рэвалюцыйнай работы, прадаўжаў вучыць. Ён збіраў ссыльных, каб заявіць пратэст супроць злоўжыванняў і самавольства мясцовых улад; дапамагаў таварышам па ссылцы, раз'ясняючы ім і адстойваючы большэвіцкія погляды, ленінскі пункт гледжання.

Рэвалюцыя 1905 года вызваліла Бабушкіна. Ён прыехаў у Іркуцк і быў накіраван Сібірскім соцыял-дэмакратычным саюзам для работы ў Чыту. Уведзены ў састаў камітэта РСДРП, Іван Васільевіч арганізаваў захват буйных партый зброі. Чыцінскі совет рабочых дэпутатаў, кіруемы большэвікамі, часткова захваціў уладу ў свае рукі і ажыццявіў рад рэвалюцыйных мерапрыемстваў (8-гадзінны рабочы дзень, арганізацыя рабочых дружын і т. д.).

Царскі ўрад паслаў у Сібір карную экспедыцыю. Карацелі без усякага суда і следства збівалі і расстрэльвалі ўсіх запалаэроных рабочых, салдат і служачых.

У гэты самы час Бабушкін, які накіраваўся з транспартам зброі ў Іркуцк, быў арыштаван і расстрэлен царскімі апрычнікамі на ст. Мысовая.

* * *

Усё жыццё і рэвалюцыйная дзейнасць Бабушкіна служыць прыкладам бязмежнай адданасці справе большэвіцкай партыі і пролетарыята, беззаветнай і самаадданай барацьбы за комунізм.

Д. ЕРШОЎ.

РАТЫФІКАЦЫЯ СОВЕЦКА-СЛАВАЦКАГА ГАНДЛЁВАГА ДАГАВОРА СЛАВАЦКІМ ПАРЛАМЕНТАМ

БРАТЫСЛАВА, 29 студзеня. (ТАСС). Славацкі парламент ратыфіцыраваў совецка-славацкі дагавор аб гандлі і суднаходстве.

РАТЫФІКАЦЫЯ СОВЕЦКА-СЛАВАЦКАГА ДАГАВОРА АБ ГАНДЛІ І СУДНАХОДСТВЕ

Прэзідыум Вярхоўнага Совета СССР ратыфіцыраваў дагавор аб гандлі і суднаходстве паміж СССР і Славакіяй, які заключан у г. Маскве 6-га снежня 1940 года.

ЗА РУБЯЖОМ

Смерць грэчаскага прэм'ер-міністра Метаксаса

АФІНЫ, 29 студзеня. (ТАСС). Грэчаскае тэлеграфнае агенцтва паведамляе: «Глава ўрада Жан Метаксас памёр сёння ў 6 гадзін 20 мінут раніцы ў сваёй рэзідэнцыі пасля нядоўгай хваробы».

Далей агенцтва ўказвае, што новы кабінет міністраў складзен з усіх ранейшых членаў кабінета. Прэм'ер-міністрам назначан Александр Карызіс, былы міністр сацыяльнага забеспячэння, які з'яўляўся да гэтага часу ўпраўляючым нацыянальнага грэчаскага банка. Новы кабінет прынёс сёння ў 10 гадзін раніцы прысягу каралю.

Паведамленне амерыканскіх карэспандэнтаў аб канцэнтрацыі японскага флота ля берагоў Інда-Кітая

ШАНХАЙ, 29 студзеня. (ТАСС). Карэспандэнт агенцтва Юнайтэд Прэс паведамляе з Сайгона, што японская эскадра ў складзе трох крэйсераў, трох падводных лодак і аднаго авіяносца была заўважана 25 студзеня ля ўваходу ў Сайгонскую бухту, за 70 міль на поўдзень ад мыса Сен-Жак. Апрача таго, стала вядома, што за апошнія пяць дзён у Ханой і Хайфон прыбыло 3.200 японскіх салдат. Такім чынам, агульная колькасць японскіх войск у Тонкіне даведзена да 9 тысяч.

НЬЮ-ЙОРК, 29 студзеня. (ТАСС). Карэспандэнт агенцтва Асошыэйтэд Прэс паведамляе з Сайгона, што 22 студзеня два японскія крэйсеры, адзін авіяносец і два тарпедныя каперы сталі на якар ля мыса Сен Жак.

Аднаўленне ваенных дзеянняў на граніцы Таі і Французскага Інда-Кітая

ШАНХАЙ, 29 студзеня. (ТАСС). Банкокскі карэспандэнт агенцтва Трансоцэан паведамляе, што новы пагранічны інцыдэнт паміж Французскім Інда-Кітаем і Таі адбыўся праз гадзіну пасля дасягнутага пагаднення аб спыненні ваенных дзеянняў. Яшчэ да перамір'я, якое павінна было пачацца ў 10 гадзін раніцы 28 студзеня, часці Таі занялі пункт Чанка, прыкладна за 10 км. ад Сісафона, а ў 11 гадзін група салдат Французскага Інда-Кітая нечакана адкрыла стральбу па войсках Таі; стральба прадаўжалася да 12 гадзін. Войскі Таі, атрымаўшы падмацаванне, павялі далейшае наступленне, прымусілі войскі Французскага Інда-Кітая адступіць і ўзялі ў палон 41 чалавека.

Таі і Французскі Інда-Кітай

НЬЮ-ЙОРК, 30 студзеня. (ТАСС). Паводле паведамленняў амерыканскага друку, дэлегацыя Таі, выдзеленая для ўдзелу ў мірных перагаворах з Французскім Інда-Кітаем, пасля пасяджэння кабінета вылецела ў Сайгон.

На працягу ночы баі на граніцы прадаўжаліся. У некаторых кругах скептычна адносяцца да перспектыў устанаўлення міру паміж Інда-Кітаем і Таі. Друк Таі настойвае на прадаўжэнні ваенных дзеянняў супроць Інда-Кітая.

Прадстаўнікі Японіі, Французскага Інда-Кітая і Таі ўжо сустрэліся на борту японскага крэйсера «Наторы».

Адначасова паведамляецца, што ўлады Сайгона абвергілі чуткі, нібы Французскі Інда-Кітай нарушыў перамір'е. Перастрэлка на граніцы спынілася 28 студзеня ў 10 гадзін раніцы.

Бегства з палону германскага лётчыка

БЕРЛІН, 29 студзеня (ТАСС). Як паведамляе Германскае інфармацыйнае бюро, вядомы германскі лётчык-эпішчальнік старшы лейтэнант Франц фон Вера, які быў адпраўлен з Англіі ў Канаду, уцёк з палону і зараз прыбыў у Нью-Йорк.

Гітлер прыняў венгерскага ваеннага міністра Барта

БЕРЛІН, 29 студзеня. (ТАСС). Германскае інфармацыйнае бюро перадае, што сёння ў прысутнасці кіраўніка вярхоўнага камандавання ўзброеных сіл Германіі генерал-фельдмаршала Кейтэля Гітлер прыняў у новай імперскай канцылярыі ваеннага міністра Венгрыі Карла фон Барта.

Выступленне адмірала Рэдэра ў Брэмене

БЕРЛІН, 29 студзеня. (ТАСС). Як перадае Германскае інфармацыйнае бюро, учора ў Брэмене з вялікай прамовай выступіў галоўнакамандуючы германскім ваенна-марскім флотам адмірал Рэдэр. Гаворачы пра аперацыі германскага ваенна-марскога флота, адмірал Рэдэр заявіў, што ваенна-марскі флот Германіі за першыя чатыры месяцы вайны дабіўся выдатных рэзультатаў. Самай значнай падзеяй было заняцце важнейшых нарвежскіх портаў. Перамога на захадзе, прывёўшая да заняцця французскага ўзбярэжжа Ла-Манша і атлантычнага ўзбярэжжа, распырыла германскія зыходныя пазіцыі, накіраваныя супроць Англіі з усхода і поўдня. Гэтым завяршылася ізаляцыя Англіі ад Еўрапейскага кантынента.

Цяпер уся сіла ўдару германскага ваенна-марскога флота, які ўладае новымі апорнымі пунктамі, можа быць накіравана супроць жыццёва важных для Англіі марскіх шляхоў падвозу. Гэтыя шляхі, сказаў Рэдэр, усюды—у Атлантычным, у Індыйскім і Ціхім акіянах—перахватваюцца намі.

Спыняючыся на стратах англійскага гандлёвага суднаходства, Рэдэр адзначыў, што ў рэзультаце практыкуемай сістэмы марскіх караванаў нападае без карысці чвэрць танажа. Далей Рэдэр заявіў, што цяжкасці англійскага суднаходства будуць узрастаць. Спыняючыся на дзеяннях англійскай авіяцыі, адмірал Рэдэр паведаміў, што страты, нанесеныя гэтымі дзеяннямі суднабудаўнічым верфям, нязначныя.

У заключэнне адмірал Рэдэр указаў, што з пачатку вайны германскі ваенна-марскі флот затапіў судны гандлёвага флота праціўніка танажам у 6,3 млн. рэгістравых бруто-тон. Дзве трэці гэтага танажа было знішчана германскім падводным флотам. Германскія страты, па словах Рэдэра, нязначныя.

Розыгрыш кубка горада па хакею паміж камандамі «Спартак» і «Будаўнік» у Брэсце. Фото В. Лупейкі. (БЕЛТА).

ПАДРЫХТОЎКА ДА ЛЫЖНАГА КРОСА

МАГІЛЕЎ. У абласці завяршаецца падрыхтоўка да комсамольскага лыжнага кроса імені XXIII гадавіны Чырвонай Арміі. Створана 2.540 лыжных каманд. У перыяд падрыхтоўкі да кроса звыш 2,5 тыс. чалавек здалі нормы па лыжах па значок ГПА.

Дзейна рыхтуецца да лыжнага кроса калгасная моладзь. У Мсціслаўскім раёне створаны 52 калгасныя лыжныя каманды. Маладыя фізкультурнікі сельгасарцелей «Пяцігодка» і імені Карла Лібкнехта правялі ўжо 6 трэніровачных заняткаў. Рэгулярна трэніруецца на лыжах фізкультурны калектыў калгаса «Праўда», Бялыніцкага раёна.

У радзе калгасаў абласці пачаліся ўнутрыкалгасныя лыжныя спаборніцтвы. (БЕЛТА).

* * *

ВІЦЕБСК. (Па тэлефону). Заканчваецца праводзіўшыяся на працягу студзеня лыжны крос профсаюзаў. У ім ужо прыняло ўдзел 3.066 чалавек; у тым ліку 500 фізкультурнікаў фельчарска-акушэрскай школы, 359 чалавек — з чулочна-трыкатажнай фабрыкі «КІМ», 265 чалавек — з школы ФЗА швейнікаў і т. д.

Многія арганізацыі паспяхова падрыхтаваліся да гатага буйнейшага спартыўнага мерапрыемства. Так, з 180 фізкультурнікаў спартыўнага таварыства «Лакаматыў» 150 здалі норму на значок ГПА. Ад ігольнага завода ўдзельнічалі 33 чалавекі, — з іх здалі нормы 30 чалавек.

Над чым працуюць кампазітары БССР

У бягучым годзе кампазітары БССР паспяхова працуюць над стварэннем новых музыкальных твораў. Да слаўнай гадавіны Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі кампазітары ўжо напісалі рад песень. Новыя песні аб героі і Маршале Совецкага Саюза Народным камісару абароны тав. Тімашэнку стварылі кампазітары А. Туранкоў, Н. Шчэглоў, С. Палонскі, М. Іваноў. Кампазітар тав. Шчэглоў напісаў абаронную сюіту для змешанага хора. Сюіта прынята і будзе выконвацца дзяржаўным хорам Саюза ССР.

Кампазітары І. Столаў і М. Крошнер закончылі дзве санаты для скрыпкі і фартэпіяна. Над новым балетам—«Бэла» (лібрэта Літоні, па Лермантаву) пачаў працаваць кампазітар Е. Пікоцкі. Над новай операй — «Несцерка», па лібрэта В. Вольскага, будзе працаваць кампазітар Туранкоў. Кампазітар П. Падкавыраў працуе над операй «Павел Карчагін», па Н. Остроўскаму, і адначасова заканчвае струнны квартэт. Канцэртына для сімфанічнага аркестра піша кампазітар В. Залатароў.

Літаратура да XXIII гадавіны РСЧА

Дзяржаўнае выдавецтва пры СНК БССР выпусціла з друку, на беларускай мове, брашуру І. В. Сталіна «Аб трох асаблівасцях Чырвонай Арміі». Тыраж яе — 6 тысяч экземпляраў. Праз некалькі дзён гэта брашура будзе выдана на польскай мове.

Гэтымі днямі выйдзе ў свет брашура К. Е. Варашылава «Сталін і Чырвоная Армія» на беларускай і польскай мовах, а таксама брашура «Сталін і будаўніцтва Чырвонай Арміі» на польскай мове. (БЕЛТА).

Растуць рады асоавіяхімаўцаў

ВАЛКАВЫСК. Падрыхтоўку да XXIII гадавіны РСЧА працоўныя раёна адзначаюць уступленнем у рады Асоавіяхіма. За апошнія дні асоавіяхімаўская арганізацыя цэментнага завода «Рось» вырасла на 91 чалавека. Тут створана пяць гурткоў па падрыхтоўцы варашылаўскіх стралкоў. Асоавіяхімаўская арганізацыя калгаса «Першае мая», Моцібаўскага сельсавета, прыняла ў свае рады 15 калгаснікаў. Новая асоавіяхімаўская арганізацыя створана пры раённым спажывецкім саюзе.

У раённым аддзеле сувязі падрыхтаваны да здачы норм на значок ППХА 53 чалавекі.

Новыя рамонтныя майстэрні

Арцелі сістэмы інваліднай каапераціі Мінска значна расшыраюць сваю вытворчасць. Адкрываецца рад пунктаў бытавога абслугоўвання насельніцтва. Пры арцелі «Чырвоны Кастрычнік» арганізавана «амерыканка», якая будзе рамантаваць верхняе адзенне. Арцель «Чырвоны трыкатажнік» адкрывае майстэрню па рамонту чулочна-насочных вырабаў.

Прыступіла да работы новая арцель інвалідаў, члены якой — краўчыхі, вышывальніцы, шаўцы і інш.—атрымліваюць работу на дом.

Зберажэнні працоўных заходніх абласцей БССР

З кожным днём растуць зберажэнні працоўных у ашчадных касах заходніх абласцей БССР. На 21 студзеня гэтага года астатак укладаў у ашчадных касах складаў 13 мільёнаў рублёў. Працоўныя Беластоцкай абласці трымаюць у ашчадкасах звыш 5 мільёнаў рублёў, Брэсцкай —2.500 тысяч рублёў. Зараз у заходніх абласцях Беларусі налічваецца 371 ашчадная каса. (БЕЛТА)

ЛЕКТАРСКАЯ ГРУПА НАРКОМАСВЕТЫ

Рашэннем Соўнаркома БССР пры Палітасветным упраўленні Наркомасветы стварэцца лектарская група, якая будзе кіраваць лекцыйнай работай у палітасветных установах сяла.

Наркомасветы прыступіў ужо да ўкамплектавання лектарскай групы. Намечана запрасіць у якасці пазаштатных лектараў, якія будуць непасрэдна выязджаць у раёны, навуковых работнікаў сталіцы і абласных цэнтраў; шырока прыцягнуць да ўдзелу ў гэтай рабоце мясцовую інтэлігенцыю — настаўнікаў, агранамаў, медыцынскіх работнікаў.

Палітасветупраўленне распрацавала і разаслала кіраўнікам дамоў соцкультуры, калгасных клубаў і хат-чытальень тэматыку лекцый па агразоатэхнічнай, антырэлігійнай прапагандзе, па літаратуры і ваенна-абаронная рабоце, па медыка-санітарных, педагагічных, агульна-палітычных і міжнародных пытаннях.

ЧЫРВОНААРМЕЙЦЫ-РАЦЫЯНАЛІЗАТАРЫ

ЗахАВА. У Н-скай часці адбылася нарада камандзіраў, палітработнікаў, чырвонаармейцаў—вынаходнікаў і рацыяналізатараў. Дакладчык тав. Ламакін адзначыў вялікі прыток рацыяналізатарскіх прапаноў, рост у часці колькасці наватараў ваеннай тэхнікі. У 1940 годзе паступіла 145 вынаходніцкіх прапаноў. Многія з іх маюць вялікае абаронае значэнне. Чырвонаармейцы тт. Фёдараў і Ямнікаў унеслі 9 прапаноў. Усе яны ажыццёўлены.

Удзельнікі нарады абавязаліся адзначыць падрыхтоўку да XVIII партыйнай канферэнцыі яшчэ большым разгортваннем руху вынаходнікаў і рацыяналізатараў. (БЕЛТА).

КОРАТКА

◎ У лютым гэтага года ў гор. Гомель прыязджае Маскоўскі Дзяржаўны тэатр аперэты. Апрача раду класічных аперэт, тэатр пакажа «Паднятую паліну» І. Дзержынскага.

◎ Бальны шахматны турнір пачаўся ў Віцебскім абласным шахматна-шашачным клубе. У турніры прымаюць удзел: адзін майстар, чатыры першакатэгорнікі і адзін шахматыст 2-й катэгорыі.

◎ За час з пачатку паляўнічага сезона ў Клімавіцкім раёне забіта 72 лісіцы, 575 зайцаў, 421 вавёрка. На пункт Заготкаўсуравіны паступіла каля паўтары тысячы скурак.

◎ У Бабруйску ўступіў у эксплаатацыю новы кінотэатр — «Таварыш». Гледзельная зала яго разлічана на 600 месц. Тэатр мае таксама канцэртную залу і чытальню.

◎ Пінскае абласное ўпраўленне сувязі намецела адкрыць у гэтым годзе тэлефонныя станцыі ў Мікашэвічах і Жабчыцах, тэлефанізаваць 17 сельскіх саветаў, расшырыць гарадскія тэлефонныя станцыі ў Іванаве, Лагішыне і Пелеханах.

Кіно

„ГІБЕЛЬ „АРЛА"

У фільме распрацоўваюцца два самастойныя сюжэты: гісторыя гібелі парахода «Арол» і гераічная работа Эпрона па росшуку і пад'ёму гэтага парахода.

Грамадзянская вайна. Разбітае і пясняцмае Чырвонай Арміяй белагвардзейскае ар рэп'е адступае к Новарасійску з мэтай пагрузіцца на караблі і ўцячы за граніцу. У парту стаіць гіганцкі параход «Арол». Яго капітан Чысцякоў даў абяцанне большэвіцкаму камітэту Новарасійска, што «Арол» нікуды не пойдзе з парта і астанецца для Чырвонай Арміі.

Але вось «Арол» захватваецца белагвардзейцамі, і Чысцякоў, папаракоўваючыся насіллю — загаду ўзяць курс на Стамбул, уводзіць карабль у мора. З таго часу ён знікае бясследна. Гэта першая тэма фільма.

Тайну гібелі «Арла» ўзяўся разгадаць чырвонасцяжны Эпрон. Спецыяльны карабль «Камбала» адпраўляецца ў экспедыцыю па росшуку знікшага парахода. У саставе экспедыцыі «Камбалы» ўключыўся вядомы вадалаз Балтыкі Чысцяковы — сын загінуўшага капітана «Арла».

Пасля доўгіх і здавалася, марных пошукаў, «Арол» выяўляецца вадалазам Чысцяковым і вядзецца ў строй дзеючых караблёў Чорнаморскага флота. Гэта другая тэма фільма.

Знешне ўсё вельмі проста. Але ў гэтай прастаце многа сапраўднай гераічнай рамантыкі, ярка паказань якую можна, не скупячыся выразных сродкаў, адчуваючы разам з тым пачуццё меры.

Абодва сюжэтныя пачаткі ўдала звязаны сцэнарыстам Г. Грэбнерам. (Аўтары сцэнарыя паклаў у аснову сваёй работы апавяданне К. Залатоўскага «Капітан Ліцэ»).

Гераізм, подвіг, сазнанне абавязка перад радзімай — вось аб чым расказвае фільм. У гэтым яго асноўная мараль і каштоўнасць.

Па ходу дзеі аўтарам фільма і акцёрам прышлося апусціцца пад ваду. Упершыню ў совецкай кінематаграфіі для гэтай мэты быў скарыстан пялаўна пабудаваны ў стулы «Саюздетфильм» вялікі спецыяльна абсталяваны водны басейн.

Падводныя здымкі, якія аллюструюць марское дно і розныя водараслі на ім, патануўшы карабль і работу вадалазаў, бліскуча выкананы аператарам Ю. Фогельманам. Гэта вельмі важна ў фільме, які, перш за ўсё, разлічан на цікаўлівага юнага гледача.

Гераічная работа Эпрона — работа суровая і пяжкая. Між тым у фільме яна часам упадабляецца звычайнай марской прагулцы. У гэтым — памылка аўтараў фільма. Правільна паказаць быт эпронаўцаў — гэта, перш за ўсё, паказаць і у гераічнай рабоце, ва ўпорнай і пяжкай барацьбе са стыхійнай сілай прыроды — морам. У фільме гэта паказана, але паказана, у параўнанні з іншымі кадрамі, недастаткова важка і пераканаўча.

Нейкая незразумелая спешка ў драматычна насычаных, найбольш цікавых месцах, — значна зніжае якасці фільма. Яўна хранікальна, хоць і цікава, пачатак і ўласна расказ аб гібелі «Арла». Гэтыя адзін са значных эпізодаў фільма пракваквае так быстра, што глядач насілу паспявае разабрацца ў ім. Вобраз героя капітана Чысцякова (заслужаны артыст РСФСР Аненкоў), дзень толькі пачаўшы заваёўваць сімпатыі гледачоў, знікае бясследна.

«Гібель «Арла» належыць да ліку прыгодніцкіх кінокарцін. У гэтым сэнсе аўтары фільма маглі быць больш шчодрымі. На жаль, у фільме (рэжысёр І. Жураўлёў) адчуваецца баязлівасць перажыванням. Нестрымная храбрасць, галавакружальны, але асазнаны і апраўданы подвіг — вось што павінна быць краўгольнымі камянямі гэтага жанра. Такі подвіг робіцца на працягу ўсёй карціны толькі аднойчы, і, вядома, атрымліваецца яго алабрэнне ў гледачоў.

Фільм «Гібель «Арла», створаны студыяй «Саюздетфильм» для юнага гледача, хаця і мае істотныя недахопы, цікавасцю глядзіцца не толькі дзецьмі але і дарослай аўдыторыяй.

Г. ТАРАН.

Адказны рэдактар Т. С. ГАРБУНОЎ.

ДЗЯРЖАЎНЫ ОРДЭНА ЛЕНІНА ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА БССР

31/I—ЧЫО-ЧЫО-САН
1 лютага ПІКАВАЯ ДАМА
Пачатак у 8.30 веч.
Бліжэйшая прэм'ера — балет «ДОН-КІХОТ»

ПЕРШЫ БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР

31 студзеня ПЛАТОН КРЭЧЭТ
Пачатак у 8 г. 30 м. веч.
Бліжэйшая прэм'ера «ФЛАНДРЫЯ».

ДЗЯРЖАЎНЫ ЯЎРЭЙСКІ ТЭАТР БССР

31 студзеня ЦВЕЙ КУНІЛЕМЛЭХ
Пачатак у 8 г. 30 м. веч.
Бліжэйшая прэм'ера — «СЭРКЕЛЕ».

Кінотэатр «Чырвоная зорка» МАКАР НЕЧАЙ

Кінотэатр «РОДИНА» ГІБЕЛЬ «АРЛА»

Кінотэатр «Інтэрнацыянал» МУЗЫКАЛЬНАЯ ГІСТОРЫЯ

Кінотэатр «Спартак» РУСЛАН І ЛЮДМІЛА

Дзіцячы кінотэатр ГІБЕЛЬ «АРЛА»

Кінотэатр «Навіны дня»
1. Майстры Дагестана (кінонарыс)
2. Журн. «Наука и техника» №№ 1 і 5
3. Журн. «Піонерия» № 17.

БЕЛАРУСКАЯ ДЗЯРЖАЎНАЯ ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ФІЛАРМОНІЯ (памяшканне клуба імені Сталіна)

Лаўрэат усесаюзнага і міжнародных конкурсаў піяністаў ордэнаносец
Эміль ГІЛЕЛЬС

1 ЛЮТАГА СІМФАНІЧНЫ АРКЕСТР
Дырыжор — засл. арт. БССР, ордэнаносец І. А. МУСІН.
Саліст — Эміль ГІЛЕЛЬС.

2 ЛЮТАГА KLAVIRABEND
Эміль ГІЛЕЛЬС

Пачатак у 9 г. веч. Падрабязнасці ў афішах.
Білеты ў касе клуба з 2 г. дня да 9 г. веч.

НАРОДНЫ КАМІСАРЫЯТ АСВЕТЫ БССР
аб'яўляе НАБОР СЛУХАЧОЎ
на 6-месячныя КУРСЫ ПАДРЫХТОЎКІ НАСТАЎНІКАЎ

I—IV, V—VII КЛАСАЎ ПАЧАТКОВЫХ, НЯПОЎНАСЯРЭДНІХ І СЯРЭДНІХ ШКОЛ.

1. КУРСЫ ПАДРЫХТОЎКІ ВЫКЛАДЧЫКАЎ ДЛЯ V—VII КЛАСАЎ арганізуюцца:
а) ВЫКЛАДЧЫКАЎ ФІЗІКІ І МАТЭМАТЫКІ—пры Беларускім дзяржаўным універсітэце, Віцебскім і Гомельскім педінстытутах;
б) ВЫКЛАДЧЫКАЎ ГІСТОРЫІ—пры Беларускім дзяржаўным універсітэце, Віцебскім і Магілеўскім педінстытутах, Рагачоўскім настаўніцкім інстытуце;
в) ВЫКЛАДЧЫКАЎ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ І ЛІТАРАТУРЫ — пры Мінскім і Магілеўскім педінстытутах, Рагачоўскім настаўніцкім інстытуце;
г) ВЫКЛАДЧЫКАЎ РУСКАЙ МОВЫ І ЛІТАРАТУРЫ — пры Мінскім, Магілеўскім і Гомельскім педінстытутах;
д) ВЫКЛАДЧЫКАЎ ПРЫРОДАЗНАЎСТВА І ГЕАГРАФІІ — пры Гомельскім педінстытуце.

2. КУРСЫ ПАДРЫХТОЎКІ НАСТАЎНІКАЎ I—IV КЛАСАЎ арганізуюцца ў гарадах БАРАНАВІЧАХ і МОЗЫРЫ — пры аблана, у гарадах Мінску, Віцебску, Магілеве, Рэчыцы, Гомелі, Лепелі, Слуцку, Полацку, Мсціслаўлі і Барысаве — пры педвучылішчах.

На курсы прымаюцца асобы, не маладзей 18 год, маючыя закончаную сярэднюю асвету (дзесяцігодка, тэхнікум, рабфак).

Курсанты забяспечваюцца стыпендыяй і кватэрай.

ПАЧАТАК РАБОТЫ КУРСАЎ 10 ЛЮТАГА.

Заявы аб прыёме на курсы накіроўваць у вышэйуказаныя інстытуты, педвучылішчы і аблана.

Да заяў прыкласці аўтабіяграфію, дакумент аб асвеце (у арыгінале).

Выкліканы павінны мець пры сабе воінскі білет і пашпарт.

НАРКОМАСВЕТЫ БССР.

Пры швейнай арцелі „ЧЫРВОНЫ КАСТРЫЧНІК"
(Мінск, вул. Кірава, 51)

АДКРЫТА „амерыканка"
ПА РАМОНТУ І ПРАСАВАННЮ ВЕРХНЯЙ ВОПРАТКІ
У ПРЫСУТНАСЦІ ЗАКАЗЧЫКА.
АРЦЕЛЬ ТАКСАМА ПРЫМАЕ ЗАКАЗЫ
НА ШЫЦЦЁ АДЗЕННЯ
(мужчынскія і жаночыя касцюмы, польты і жаночыя плашчы)
з матэрыялу заказчыка.
ЗАКАЗЫ ВЫКОНВАЮЦЬ ВЫСОКАКВАЛІФІКАВАНЫЯ МАЙСТРЫ.

ДРУКАРНІ ГАЗЕТЫ «ЗВЯЗДА» ПАТРЭБНЫ:
БУХГАЛТАР РАЗЛІКОВАЙ ЧАСЦІ,
НАБОРЩЫКІ-ЛІНАТЫПІСТЫ,
ДРУКАРЫ для работы на «амерыканцы», КАРЭКТАРЫ і ПРЫБІРАЛЬШЧЫЦЫ.
Звяртацца: Совецкая, 49, II паверх, пакой 8.

КАНДЫТАРСКАЯ ФАБРЫЦЫ «КОМУНАРКА» патрэбны
РАБОЧЫЯ ТАРНАГА ЦЭХА ПА ЗБІЎЦЫ СКРЫНАК.
Звяртацца: вул. Аранская, д. 18, у аддзел кадраў.

ПРАГРАМЫ РАДЫЁПЕРАДАЧ

3 ЛЮТАГА, ПАНЯДЗЕЛАК
Ст. РВ-10.

00.07—Эстрадны канцэрт і папулярная музыка. 10.30—Літ. перадача, прысвечаная памяці беларускага паэта Алеся Кандратавіча Гурло. 11.00—Лекцыя ў дапамогу вывучаючым марксізм-ленінізм: «Статут ВКП(б)». 17.05—Перадача для піянераў і старшых школьнікаў. «Герой Совецкага Саюза Валадзіняў». 18.00—Літ. перадача. Урывак з кнігі Стаханава «Маё жыццё». 18.15—Канцэрт. У праграме — карэла-фінскія, літоўскія і эстонскія народныя песні. 19.30—Канцэрт. Урыўкі з оперы «Севільскі цырульнік», у выкананні засл. арт. Дзенісава, Балоціна, Мурамцава і артыстаў Кроз, Пукст, Мароэавай. 20.15—Лекцыя ў дапамогу вывучаючым марксізм-ленінізм: «Прадукцыйнасць працы — самае важнае, самае галоўнае для перамогі комунізма». 21.05—Літ. муз. перадача. «Танкер Дэрбент». 21.35—Сімфанічны канцэрт з твораў рускага кампазітара Балакірэва.

Ст. РВ-95.

18.30—Канцэрт. 18.45—Перадача — «Другой большэвіцкай вясне — достойную сустрэчу» (выступленне дырэктара МТС). 21.05—Перадача для бацькоў на польскай мове: «Выхаванне працоўных навыкаў у сям'і».

4 ЛЮТАГА, АЎТОРАК.
Ст. РВ-10.

00.07—1. Літ. перадача «Лірыка Гейнэ». 2. Папулярны канцэрт. 10.00—Перадача для дзяцей з цыкла «Жыццё школы». 10.10—Перадача для малодшых школьнікаў: Успенскі — «Чатыры баявыя выпадкі». 17.05—Перадача для піянераў і старшых школьнікаў. Гаўрылаў — «Луганцы». 17.45—Літ. перадача. Вершы аб Чырвонай Арміі. 18.15—Канцэрт. 12 песень, прысвечаных Чырвонай Арміі і таварышу Варашылаву ў выкананні хора Радыёкамітэта. 19.30—Гутарка — «Абарона бацькаўшчыны — свяшчэнны абавязак кожнага грамадзяніна СССР». 19.45—Песні аб Чырвонай Арміі. 20.15—Перадача аддзела партыйнай прапаганды. 21.05—Канцэрт.

Ст. РВ-95.

18.30—Канцэрт абаронная музыкі. 21.05—Літ. муз. перадача на яўрэйскай мове Паэма П. Маркіша «Маці партызана». 21.45—Муз. літ. перадача. Кюі — «Капітанская дочка» (па Пушкіну).

5 ЛЮТАГА, СЕРАДА.
Ст. РВ-10.

00.07—1. Тэатр ля мікрафона. «Дуэт для іншых, разумная для сябе» Лопе дэ Вега. 2. Канцэрт іспанскай музыкі. 11.00—Лекцыя ў дапамогу вывучаючым марксізм-ленінізм. 17.05—Канцэрт для дзяцей. «Кампазітар Шапен». 18.00—Літ. перадача. Навелы Стафаніка. 18.15—Канцэрт з твораў Брамса і Дворжака. 19.30—Канцэрт з твораў Шуберта і Ліста. 20.00—Выступленне сакратара Гомельскага абкома ЛКСМБ тав. Гарбачова — «Моладзь прамысловасці, транспарта рыхтуе дастойную сустрэчу XVIII Усесаюзнай партыйнай канферэнцыі» 20.15—Выступленне старшага навуковага работніка Інстытута геалогіі Акадэміі навук БССР тав. Зуева на тэму — «Асушэнне палескай нізіны». 20.30—Літ. муз. перадача. Л. Н Талстой — «Севастопальскія апавяданні». 21.05—Канцэрт.

Ст. РВ-95.

17.30—Перадача для дзяцей з цыкла «Жыццё школы». 18.30—Канцэрт беларускай народнай музыкі. 18.45—Пазастудыйная перадача з фабрыкі «Альберцін». 19.30—Выступленне мастацкага самадзейнасці гор. Баранавіч.

6 ЛЮТАГА, ЧАЦВЕР.
Ст. РВ-10.

00.07—Кінофільм «Музыкальная гісторыя». 10.00—Перадача для дашкольнікаў. Казка «Гензель і Грэтэль». 17.05—Перадача для дзяцей. Канцэрт гутарка—«Знаёмства з сімфанічным аркестрам». 17.45—Літ. перадача на яўрэйскай мове. Вершы з новай кнігі М. Ліўшыца. 18.15—Канцэрт. Танцы з оперы «Руслан і Людміла». 19.30—Камерны канцэрт з твораў беларускага кампазітара Багатырова. 20.15—Лекцыя ў дапамогу вывучаючым марксізм-ленінізм «Маркс і Энгельс — асновапаложнікі навуковага сацыялізма». 21.05—Канцэрт. У праграме — песні Бетховена ў суправаджэнні трыё; романсы «Сінъёр Брускіно».

Ст. РВ-95

18.30—Канцэрт. Выступленне скрыпачкі Шабсая. 21.06—Гутарка на польскай мове. 21.30—Літ. муз. перадача на польскай мове. Творчасць Маякоўскага. 22.00—Канцэрт з твораў Чайкоўскага і Мендэльсона.

АДРАС РЭДАКЦЫІ І ВЫДАВЕЦТВА: Мінск, Совецкая 49. Тэлефоны рэдакцыі: адказны рэдактар—20-000 (камутатар), дадатковы—102, прыёмная рэдактара — 2-13-52, намеснік адказнага рэдактара — 2-51-88, адказнага сакратара — 2-13-53, намеснік адказнага сакратара — 2-24-12, сакратарыята — 2-39-55. Аддзелаў: загадчык партыйнага аддзела — 2-18-46, літработнікаў — 2-13-56, загадчык аддзела прапаганды і агітацыі — 2-51-89, загадчык эканамічнага аддзела — 2-08-30, літработнікаў — 2-15-56, літработнікаў па літаратуры і мастацтву, школах ваенна-фізкультурнай рабоце, унутранай інфармацыі — 2-18-85, аддзела рабселькораў і пісем працоўных — 2-13-60, вак. выдавецтва — 2-13-38, бухгалтэрыі выдавецтва і аддзела аб'яў — 2-08-44, выпускаючага — 2-47-68, карэктарскай — 2-13-57.

У1034 Мінск, друкарня «Звязды», Совецкая 49. М., М., Ш.